

TỈNH ỦY QUẢNG NINH
TRƯỜNG ĐÀO TẠO CÁN BỘ NGUYỄN VĂN CỪ

*

BÁO CÁO TỔNG KẾT
ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CẤP TRƯỜNG

Tên đề tài:

**NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ
BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG QUA THỰC TIỄN GIẢNG DẠY
HỌC PHẦN XÂY DỰNG ĐẢNG TẠI TRƯỜNG ĐÀO TẠO CÁN BỘ
NGUYỄN VĂN CỪ TỈNH QUẢNG NINH**

Mã số đề tài : NVC34

**Đồng chủ nhiệm đề tài : ThS. Ngô Thị Tâm
ThS. Đào Thị Mai Hương**

Đơn vị chủ trì : Khoa Xây dựng Đảng

Quảng Ninh, tháng 11/2024

TỈNH ỦY QUẢNG NINH
TRƯỜNG ĐÀO TẠO CÁN BỘ NGUYỄN VĂN CỪ

*

BÁO CÁO TỔNG KẾT
ĐỀ TÀI NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CẤP TRƯỜNG
NĂM 2024

Tên đề tài:

**NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ
BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG QUA THỰC TIỄN GIẢNG DẠY
HỌC PHẦN XÂY DỰNG ĐẢNG TẠI TRƯỜNG ĐÀO TẠO CÁN BỘ
NGUYỄN VĂN CỪ TỈNH QUẢNG NINH**

Mã số đề tài : NVC34

Đồng chủ nhiệm đề tài : ThS. Ngô Thị Tâm
ThS. Đào Thị Mai Hương

Đơn vị chủ trì : Khoa Xây dựng Đảng

Thành viên tham gia : 1. ThS. Bùi Thị Tươi
2. ThS. Nguyễn Thị Hương Giang
3. ThS. Hoàng Thị Thu Hiền
4. ThS. Nguyễn Thị Nhị
5. ThS. Chu Lữ Hồng Trang

ĐƠN VỊ CHỦ TRÌ

ĐỒNG CHỦ NHIỆM NHIỆM VỤ

Quảng Ninh, tháng 11/2024

LỜI CẢM ƠN

Để thực hiện và hoàn thành đề tài nghiên cứu khoa học này, nhóm tác giả đã nhận được sự hỗ trợ, tạo điều kiện của Đảng ủy, Ban Giám hiệu, lãnh đạo Khoa Xây dựng Đảng và các khoa, phòng trong Nhà trường; sự hợp tác của đội ngũ giảng viên Khoa Xây dựng Đảng và học viên các lớp Trung cấp lý luận chính trị trên địa bàn tỉnh. Đề tài khoa học được hoàn thành còn dựa trên sự tham khảo, học tập kinh nghiệm từ các kết quả nghiên cứu liên quan, các sách, báo chuyên ngành của nhiều tác giả khác.

Tuy có nhiều cố gắng, nhưng trong đề tài nghiên cứu khoa học này không tránh khỏi những hạn chế. Nhóm tác giả đề tài kính mong các nhà khoa học, đồng nghiệp, những người quan tâm góp ý, bổ sung để đề tài được hoàn thiện hơn.

Đồng chủ nhiệm đề tài

Ngô Thị Tâm

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
Chương 1: CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG	7
1.1. LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ VÀ GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ.....	7
1.2. PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ VÀ PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG TRONG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ.....	8
1.3. QUY ĐỊNH CỦA ĐẢNG VỀ ĐỐI MỐI GIÁO DỤC LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ ĐÁP ỨNG YÊU CẦU TÌNH HÌNH MỚI HIỆN NAY.....	18
1.4. CHẤT LƯỢNG, NHỮNG YẾU TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ THÔNG QUA PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG	21
1.5. CÁC TIÊU CHÍ ĐÁNH GIÁ CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG	25
Chương 2: THỰC TRẠNG CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG QUA THỰC TIỄN GIẢNG DẠY HỌC PHẦN XÂY DỰNG ĐẢNG	28
2.1. KHÁI QUÁT VỀ TRƯỜNG ĐÀO TẠO CÁN BỘ NGUYỄN VĂN CỪ, KHOA XÂY DỰNG ĐẢNG VÀ PHẦN HỌC XÂY DỰNG ĐẢNG.....	28
2.2. THỰC TRẠNG CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG QUA THỰC TIỄN GIẢNG DẠY HỌC PHẦN XÂY DỰNG ĐẢNG...31	
Chương 3: GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG QUA THỰC TIỄN GIẢNG DẠY HỌC PHẦN XÂY DỰNG ĐẢNG	53
3.1. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG QUA THỰC TIỄN GIẢNG DẠY HỌC PHẦN XÂY DỰNG ĐẢNG.....	53

3.2. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT.....	71
KẾT LUẬN	72
TÀI LIỆU THAM KHẢO	73
PHỤ LỤC	75

PHỤ LỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1: Đánh giá về công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Ban giám hiệu trường trong thời gian qua đối với việc áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực trong giảng lý luận chính trị.....	32
Bảng 2.2: Những hoạt động của lãnh đạo khoa chuyên môn để kiểm soát chất lượng áp dụng phương pháp tình huống.....	33
Bảng 2.3: Giảng viên đánh giá lợi ích của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng.....	35
Bảng 2.4: Học viên đánh giá về tầm quan trọng trong việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng.....	37
Bảng 2.5: Học viên tự đánh giá lợi ích của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng.....	38
Bảng 2.6: Tự đánh giá công tác chuẩn bị của giảng viên trước khi tiến hành phương pháp tình huống trên lớp.....	39
Bảng 2.7: Đánh giá chất lượng giờ giảng học phần Xây dựng Đảng có áp dụng phương pháp tình huống.....	41
Bảng 2.8: Học viên đánh giá về sự hợp lý trong việc áp dụng phương pháp tình huống trong mỗi nội dung bài giảng.....	44
Bảng 2.9: Đánh giá tham gia ý kiến của học viên trong thực hiện phương pháp tình huống tại học phần Xây dựng Đảng.....	47
Biểu 2.10: Cách thức áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng.....	49

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu

Đổi mới, nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị đặc biệt là việc áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực là một nội dung quan trọng trong việc đổi mới, nâng cao chất lượng công tác giáo dục lý luận chính trị hiện nay. Trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định giáo dục lý luận chính trị có vai trò quan trọng trong việc đấu tranh chống thói hư tật xấu, khắc phục chủ nghĩa cá nhân, nâng cao trình độ lý luận cho cán bộ, đảng viên; nhằm cung cấp hệ thống tri thức, lý luận khoa học và quan điểm, chủ trương, đường lối cách mạng của Đảng để xây dựng thế giới quan, phương pháp luận khoa học và mục tiêu, lý tưởng cho các lực lượng cách mạng.

Cùng với đó, giúp cho người học có công cụ tư duy khoa học để nhận thức, nắm bắt được bản chất, tính tất yếu, tính quy luật vận động khách quan của lịch sử cách mạng Việt Nam; quan điểm, chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước đối với các lĩnh vực của đời sống xã hội, để định hướng nhận thức và hành động thực tiễn cho bản thân đúng đắn, hiệu quả, hạn chế và tránh vấp vấp, sai lầm, mù quáng và thất bại; góp phần xây dựng niềm tin, lý tưởng cách mạng, tính nhân văn, nhân đạo; tính đảng, tính cách mạng và khoa học.

Áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực trong đó có phương pháp tình huống trong hoạt động giảng dạy lý luận chính trị là một vấn đề đang được sự chú ý và quan tâm. Việc giảng dạy và học tập theo phương pháp tình huống là phù hợp, thể hiện nguyên lý “học đi đôi với hành” một cách triệt để, đồng thời rút ngắn khoảng cách giữa lý thuyết và thực tiễn đời sống để người học trực tiếp tham gia thực hành, giải quyết các vấn đề về công tác Đảng. Thông qua việc thực hành trên lớp giúp tăng cường tính thực tiễn trong bài giảng cùng với đó nâng cao tính chủ động, sáng tạo và sự hứng thú của học viên trong quá trình học, nâng cao kỹ năng làm việc nhóm, kỹ năng phân tích, giải quyết vấn đề, kỹ năng trình bày, bảo vệ và phản biện ý kiến trước đám đông. Dùng lý luận để giải quyết các vấn đề thực tiễn và thông qua thực tiễn kiểm nghiệm tính đúng đắn, phù hợp của lý luận.

Phương pháp giảng dạy truyền thống với vai trò người thầy làm trung tâm phát thông tin và học viên bị động tiếp nhận thông tin đã trở nên lạc hậu trước yêu cầu đào tạo về lãnh đạo, quản lý xã hội. Trong các nghị quyết của Đảng chỉ rõ những hạn chế trong giảng dạy lý luận chính trị hiện nay chính là việc chậm đổi mới các phương pháp, Kết luận số 21-KL/TW, ngày 25/10/2021 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII nhấn mạnh cần: *“Tăng cường đổi mới nội dung, phương thức và nâng cao chất lượng công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, tạo sự chuyển biến tích cực trong nhận thức và hành động của cán bộ, đảng viên về tầm quan trọng của nghiên cứu, học tập lý luận chính trị”*.

Nghị quyết Đại hội Đại biểu Đảng bộ tỉnh lần thứ XV, nhiệm kỳ 2020- 2025 xác định những nhiệm vụ thường xuyên và các giải pháp lớn trong đó nhấn mạnh: *“...Đổi mới nội dung, chương trình, nâng cao hiệu quả đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị, cập nhật kiến thức cho cán bộ, đảng viên tại Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ và các trung tâm bồi dưỡng chính trị cấp huyện”*.

Chương trình Trung cấp lý luận chính trị có tổng số 13 học phần, trong đó, học phần Xây dựng Đảng thuộc phần học thứ III: Xây dựng Đảng và hệ thống chính trị. Học phần gồm 9 bài (thời lượng 72 tiết), mỗi bài là một nội dung cụ thể về công tác xây dựng Đảng tại tổ chức cơ sở đảng bao gồm: Công tác đảng viên, công tác cán bộ, công tác tư tưởng, công tác kiểm tra, giám sát, công tác dân vận... Đây là một trong những học phần quan trọng trong chương trình gắn liền với các đối tượng học viên là những cán bộ, lãnh đạo, quản lý cấp cơ sở. Thông qua học phần này sẽ cung cấp cho học viên những kiến thức cơ bản về xây dựng Đảng, những kiến thức về công tác đảng tại tổ chức cơ sở đảng và những cách thức, biện pháp giải quyết tình huống công tác đảng.

Khoa Xây dựng Đảng có 07 giảng viên trực tiếp tham gia giảng dạy học phần Xây dựng Đảng, công tác giảng dạy và học tập học phần Xây dựng Đảng tại Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ đã đảm bảo được nội dung, chương trình, phù hợp đối tượng người học và yêu cầu đổi mới nội dung, phương pháp giảng

dạy, đóng góp một phần đáng kể vào mục tiêu chung trong chương trình đào tạo của Nhà trường.

Tuy nhiên hiện nay các quy định về công tác đảng liên tục được bổ sung, thay mới cùng với đó với sự thay đổi giáo trình phần lớn các giảng viên giảng dạy tập trung nhiều về giảng lý luận có một số giảng viên đã áp dụng tình huống trong giảng dạy, nhưng việc áp dụng tình huống vẫn chưa nhiều, chưa thường xuyên, những tình huống mới phát sinh đôi khi chưa kịp thời cập nhật, cách triển khai tình huống đôi lúc còn hạn chế... Để đáp ứng yêu cầu gắn lý luận với thực tiễn, nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị việc đổi mới phương pháp giảng dạy trong đó có phương pháp tình huống là nhiệm vụ quan trọng hiện nay.

Nghị quyết số 32-NQ/TW, ngày 26/5/2014 của Bộ Chính trị về *“Tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ lãnh đạo, quản lý”* cũng thẳng thắn chỉ ra một trong những hạn chế của công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên là *“Phương pháp giảng dạy, học tập chậm được đổi mới, nặng về truyền đạt kiến thức, chưa phát huy được tính tích cực, sáng tạo của học viên”*; đồng thời đề khắc phục các biểu hiện ngại học, lười học lý luận chính trị...việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy là hết sức cần thiết.

Xuất phát từ tính cấp thiết nêu trên, nhóm tác giả lựa chọn đề tài ***“Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng tại Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ tỉnh Quảng Ninh”*** làm đề tài nghiên cứu khoa học cấp trường năm 2024.

2. Tổng quan tình hình nghiên cứu

Đã có rất nhiều đề tài, công trình khoa học, sách, bài viết liên quan đến nâng cao chất lượng công tác giáo dục lý luận chính trị và đổi mới phương pháp trong giảng dạy lý luận chính trị. Mỗi đề tài tiếp cận ở những khía cạnh, góc độ khác nhau nhưng đều có những đóng góp nhất định về cơ sở lý luận và thực tiễn. Trong đó phải kể đến một số công trình tiêu biểu:

*** Sách đã xuất bản**

- Vũ Ngọc Anh (2015), *“Một số vấn đề về phương pháp giảng dạy lý luận chính trị”*, Nxb. Thông tấn, Hà Nội.

- Nguyễn Lăng Bình (2022), *“Dạy và học tích cực một số phương pháp và kỹ thuật dạy học”*, Nxb Đại học sư phạm.

- Trần Ninh Bình (2021), *“Dạy học trong cách mạng công nghiệp lần thứ tư”*, Nxb Trẻ.

- Đinh Văn Tiến (2020), *“Cẩm nang phương pháp sư phạm”*, Nxb Tổng hợp thành phố Hồ Chí Minh.

- Nguyễn Thị Huyền Thái (2023), *“Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị gắn với bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng”*, Nxb Dân trí.

*** Tài liệu báo, tạp chí**

- Trần Văn Hiếu (2011), *“Một số suy nghĩ về việc đổi mới phương pháp giảng dạy các môn lý luận chính trị trong các trường cao đẳng, đại học”*, Tạp chí Khoa học, Cần Thơ.

- Nguyễn Thị Phương Thảo, Võ Văn Việt (2017), *“Yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả giảng dạy của giảng viên”*, Tạp chí Khoa học Đại học Quốc gia Hà Nội, Nghiên cứu Giáo dục, tập 33, số 2, tr14-22.

- Trần Thị Mai Hương (2017), *“Đổi mới phương pháp giảng dạy các môn lý luận chính trị trong các trường đại học”*, Tạp chí Cộng sản.

*** Đề tài khoa học**

- Vận dụng tác phẩm *Tự chỉ trích* vào giảng dạy một số học phần trong chương trình Trung cấp lý luận chính trị của Khoa Xây dựng Đảng, Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ tỉnh Quảng Ninh.

- Trường Chính trị Nguyễn Văn Cừ Quảng Ninh (2008), đề tài khoa học cấp tỉnh *“Nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị và quản lý nhà nước cho cán bộ, công chức xã ở Quảng Ninh”*.

- Nguyễn Thị Huyền Thái (2023), đề tài khoa học cấp tỉnh *“Đánh giá thực trạng, đề xuất giải pháp đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị cho cán*

bộ, đảng viên tỉnh Quảng Ninh đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số trong giai đoạn hiện nay”.

- Hoàng Thị Thu Hiền (2021), đề tài khoa học cấp trường *“Đổi mới nhằm nâng cao chất lượng giờ thảo luận các môn do khoa Xây dựng Đảng thực hiện”.*

- Phạm Thu Phương (2022), đề tài khoa học cấp trường *“Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị gắn với bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng tại trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ”.*

- Tô Thị Thanh Lê (2022), đề tài khoa học cấp trường *“Xây dựng một số tình huống tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân ở cơ sở trong giảng dạy lý luận chính trị tại trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ”.*

Nhìn chung các công trình trên đã tiếp cận và đi vào nghiên cứu liên quan đến nâng cao chất lượng công tác giáo dục lý luận chính trị và đổi mới phương pháp trong giảng dạy lý luận chính trị, nhưng chưa có sản phẩm đề tài khoa học nào viết về việc nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng tại Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ, tỉnh Quảng Ninh. Bởi vậy nhóm tác giả lựa chọn các công trình nghiên cứu nêu trên là nguồn tư liệu có giá trị để tham khảo và học hỏi trong quá trình thực hiện đề tài.

3. Mục tiêu của đề tài nghiên cứu

3.1. Mục tiêu tổng quát

Trên cơ sở làm rõ những vấn đề lý luận, đánh giá thực trạng, đề tài đề xuất giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng tại Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ, tỉnh Quảng Ninh.

3.2. Mục tiêu cụ thể

- Nghiên cứu, làm rõ cơ sở lý luận về giảng dạy lý luận chính trị, phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng

- Nghiên cứu, khảo sát, đánh giá thực trạng những ưu điểm, hạn chế, nguyên nhân, kinh nghiệm thông qua thực tiễn áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy các bài học phần Xây dựng Đảng.

- Đề xuất giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng tại Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ, tỉnh Quảng Ninh.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

- **Đối tượng nghiên cứu:** Chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng

- **Phạm vi nghiên cứu:**

+ Phạm vi không gian: Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ và một số lớp mở tại các địa phương trên địa bàn tỉnh.

+ Phạm vi thời gian: Từ khi triển khai Quyết định 292-QĐ/HVCTQG, ngày 21/01/2021, ban hành chương trình Trung cấp lý luận chính trị đến tháng 10/2024.

5. Phương pháp nghiên cứu

Đề tài được thực hiện dựa trên cơ sở phương pháp luận của chủ nghĩa duy vật biện chứng và chủ nghĩa duy vật lịch sử trong học thuyết Mác - Lênin; và các pháp chung, phổ biến trong nghiên cứu khoa học gồm: phương pháp hệ thống, phân tích và tổng hợp; phương pháp thu thập tài liệu trên các thông tin chính thức; phương pháp tổng kết thực tiễn, phương pháp quan sát...

6. Kết cấu của đề tài nghiên cứu

Ngoài phần mở đầu, kết luận và danh mục tài liệu tham khảo, đề tài gồm 3 chương:

Chương 1: Cơ sở lý luận của nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống.

Chương 2: Thực trạng chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng.

Chương 3: Giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng.

Chương 1

CƠ SỞ LÝ LUẬN CỦA NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY

LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG

1.1. KHÁI NIỆM CƠ BẢN

1.1.1. Lý luận chính trị

Lý luận là sản phẩm tư duy trừu tượng của con người khi nhận thức về thế giới xung quanh. Nó bao gồm một hệ thống các khái niệm, phạm trù, quy luật được khái quát từ thực tiễn của con người trong quá trình lịch sử, chứa đựng thông tin thể hiện quy luật vận động của sự vật, hiện tượng.

Lý luận chính trị là hệ thống tri thức về lĩnh vực chính trị, là một bộ phận quan trọng về lý luận trong lĩnh vực chính trị; mang tính Đảng, tính giai cấp; đồng thời, có tính khái quát hóa, trừu tượng hóa và tính dự báo khoa học cao, là kết quả của hoạt động nghiên cứu khoa học và thực tiễn chính trị của nhiều người, qua nhiều thế hệ.

1.1.2. Giảng dạy lý luận chính trị

Giảng dạy lý luận chính trị là hoạt động phức tạp, đa dạng tác động có mục đích và tích cực vào toàn bộ quá trình tâm lý, nhận thức của học viên, làm cho học viên không những chỉ tiếp thu thông tin tri thức lý luận chính trị, kinh nghiệm thực tiễn mà còn tạo nên ở họ cảm xúc, tình cảm thái độ tích cực đối với các vấn đề lý luận chính trị. Đồng thời nâng cao khả năng tư duy lý luận, rèn luyện, nâng cao bản lĩnh chính trị, niềm tin và các phẩm chất, nhân cách cần thiết cho người học và việc thực hiện chức trách nhiệm vụ của họ.

Bản chất của quá trình giảng dạy lý luận chính trị là quá trình tương tác (tác động, phối hợp và quy định lẫn nhau) thống nhất biện chứng giữa hoạt động giảng dạy của giảng viên và hoạt động của học viên. Trong đó giảng viên có vai trò chủ đạo, tổ chức, điều khiển các hoạt động học tập, kích thích tính tích cực năng động của học viên để phát huy vai trò chủ thể nhận thức của họ. Ngoài ra, quá trình giảng dạy lý luận chính trị diễn ra dưới sự tác động trực tiếp, thường xuyên của

môi trường kinh tế - xã hội, chính trị, văn hóa, khoa học công nghệ... giảng dạy lý luận chính trị gắn liền với toàn bộ thực tiễn chính trị và hoạt động của các tổ chức đảng, cơ quan nhà nước, các đoàn thể, các tổ chức xã hội và thực tiễn sinh động ở cơ sở. Đó là các tác nhân quan trọng của quá trình giảng dạy lý luận chính trị.

Nội dung của giảng dạy lý luận chính trị là truyền đạt các tri thức lý luận cho người học về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, các văn kiện, nghị quyết, chỉ thị của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước. Đây là các môn học nền tảng và bắt buộc trong các trường cao đẳng, đại học và hệ thống trường chính trị trên toàn quốc.

Nguyên tắc của giảng dạy lý luận chính trị yêu cầu: bảo đảm thống nhất giữa tính khoa học, tính giáo dục và tính định hướng chính trị; bảo đảm sự thống nhất giữa lý luận và thực tiễn; bảo đảm sự thống nhất giữ cái cụ thể và cái trừu tượng, bảo đảm sự thống nhất giữa tính vững chắc của cái trừu tượng và tính mềm dẻo của tư duy, bảo đảm sự thống nhất giữa tính vừa sức chung và vừa sức riêng trong quá trình dạy học lý luận chính trị; bảo đảm sự thống nhất giữa vai trò chủ đạo của giảng viên với vai trò tự giác, tích cực, độc lập của học viên.

Vị trí, vai trò giảng dạy lý luận chính trị: Cùng với việc giáo dục về phẩm chất đạo đức cách mạng, giáo dục lý luận chính trị có vị trí rất quan trọng trong việc nâng cao chất lượng, xây dựng ý thức chính trị cho người học. Nó giữ vai trò hàng đầu trong việc hoàn thiện nhân cách và định hướng tư tưởng cho người học. Trong hoạt động lãnh đạo và tổ chức thực tiễn của Đảng Cộng sản Việt Nam, giáo dục lý luận chính trị càng có ý nghĩa quan trọng vì nó giúp cho thành viên của tổ chức này có được vũ khí lý luận sắc bén để chiến đấu và chiến thắng các thế lực thù địch, bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng.

1.2. QUY ĐỊNH CỦA ĐẢNG VỀ ĐỔI MỚI GIÁO DỤC LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ ĐÁP ỨNG YÊU CẦU TÌNH HÌNH MỚI HIỆN NAY

Nghị quyết số 12-NQ/TW, ngày 16/01/2012 của Ban Chấp hành Trung ương tại Hội nghị Ban Chấp hành Trung ương lần thứ 4 (khóa XI) về “*Một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay*” đã khẳng định một trong những nguyên

nhân chủ quan dẫn đến thực trạng “*công tác xây dựng Đảng vẫn còn không ít hạn chế, yếu kém, thậm chí có những yếu kém khuyết điểm kéo dài qua nhiều nhiệm kỳ chậm được khắc phục, làm giảm sút lòng tin của nhân dân đối với Đảng*” là do “*Công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống nhiều khi còn hình thức, chưa đủ sức động viên và thường xuyên nâng cao ý chí cách mạng của cán bộ, đảng viên; ...*”. Vì vậy, để khắc phục tình trạng trên, nghị quyết cũng đưa ra các nhóm giải pháp. Trong đó cần tập trung vào “*Đổi mới công tác tuyên truyền, giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, lối sống cho cán bộ, đảng viên gắn với việc kiểm điểm, đánh giá và biện pháp giải quyết vấn đề cấp bách trong công tác xây dựng Đảng của các cấp theo tinh thần Nghị quyết này, tạo niềm tin trong Đảng và nhân dân*”.

Nghị quyết số 32-NQ/TW, ngày 26/5/2014 của Bộ Chính trị về “*Tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ lãnh đạo, quản lý*” cũng thẳng thắn chỉ ra một trong những hạn chế của công tác đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên là “*Phương pháp giảng dạy, học tập chậm được đổi mới, nặng về truyền đạt kiến thức, chưa phát huy được tính tích cực, sáng tạo của học viên*”, từ đó đề ra giải pháp cụ thể về đổi mới nội dung, chương trình, phương pháp đào tạo, bồi dưỡng phù hợp với từng loại chức danh cán bộ “*đổi mới phương pháp giảng dạy và học tập theo hướng phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học, lấy người học làm trung tâm, người học tham gia tích cực vào quá trình đào tạo; giúp học viên tiếp tục tự học, bổ sung, mở rộng và nâng cao kiến thức, rèn luyện về phương pháp tư duy, khả năng vận dụng giải quyết tình huống thực tiễn*”.

Kết luận số 117-KL/TW ngày 20/11/2015 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về “*Công tác đào tạo, bồi dưỡng tại các trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương*” đã nêu ra giải pháp “*Chú trọng đổi mới phương pháp dạy và học gắn với đẩy mạnh hoạt động nghiên cứu khoa học, tổng kết thực tiễn, góp phần thiết thực vào việc thực hiện nhiệm vụ chính trị của địa phương và bổ sung, hoàn thiện chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước*”.

Đảng ta chỉ rõ: *“Đổi mới chương trình, nội dung giáo dục theo hướng tinh giản, hiện đại, thiết thực, phù hợp với lứa tuổi, trình độ và ngành nghề. Đa dạng hóa nội dung, tài liệu học tập, đáp ứng yêu cầu của các bậc học, các chương trình giáo dục, đào tạo và nhu cầu học tập suốt đời của mọi người. Tiếp tục đổi mới mạnh mẽ phương pháp dạy và học, hình thức và phương pháp thi, kiểm tra và đánh giá kết quả giáo dục, đào tạo, bảo đảm trung thực, khách quan”*. (Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII, Văn phòng Trung ương Đảng, Tr.116, Hà Nội-2016).

Nghị quyết số 04-NQ/TW, ngày 30/10/2016 của Ban Chấp hành Trung ương tại Hội nghị lần thứ 4 Ban Chấp hành Trung ương (khóa XII) *“về tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ”* cũng nhấn mạnh nguyên nhân chủ quan của những tồn tại, yếu kém trong công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng là do *“Công tác giáo dục chính trị, tư tưởng cho cán bộ, đảng viên về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, giảng dạy và học tập nghị quyết của Đảng chưa được coi trọng đúng mức, kém hiệu quả, nội dung và phương pháp giáo dục, truyền đạt chậm đổi mới; chưa tạo được sự thống nhất cao trong nhận thức về tình trạng suy thoái, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” và những hậu quả gây ra”*. Nghị quyết đề ra 4 nhóm nhiệm vụ, giải pháp trong đó nhấn mạnh vai trò của công tác giảng dạy, nghiên cứu lý luận chính trị, đó là *“Đổi mới nội dung, phương pháp, hình thức dạy và học lý luận chính trị gắn với ứng dụng thực tế, tăng cường kiểm tra và quản lý chặt chẽ chất lượng dạy và học. Chủ động nắm bắt diễn biến tư tưởng của cán bộ, đảng viên để có chủ trương, giải pháp xử lý kịp thời, hiệu quả”*.

Nghị quyết số 35-NQ/TW, ngày 22/10/2018 của Bộ Chính trị *“về tăng cường bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng, đấu tranh phản bác các quan điểm sai trái, thù địch trong tình hình mới”* đề ra 6 nhóm nhiệm vụ, giải pháp trong nhấn mạnh *“Tập trung đổi mới để nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác giáo dục chính trị, tư tưởng”*.

Kết luận số 21-KL/TW, ngày 25/10/2021 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIII về *“Đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị; kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi, xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá”*”. Kết luận 21-KL/TW nêu ra nhóm nhiệm vụ, giải pháp quan trọng hàng đầu trong 5 nhóm nhiệm vụ, giải pháp, đó là *“Tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng công tác chính trị, tư tưởng, tự phê bình và phê bình”*. Một trong những nội dung triển khai nhóm nhiệm vụ giải pháp thứ nhất chính là tập trung vào việc *“Tăng cường đổi mới nội dung, phương thức và nâng cao chất lượng công tác giáo dục chính trị, tư tưởng, tạo sự chuyển biến tích cực trong nhận thức và hành động của cán bộ, đảng viên về tầm quan trọng của nghiên cứu, học tập lý luận chính trị, đề cao trách nhiệm tự học, tự nghiên cứu của cá nhân; xây dựng chế độ học tập, bồi dưỡng lý luận chính trị định kỳ, thường xuyên đối với cán bộ lãnh đạo, quản lý”*.

Tại Quảng Ninh, Nghị quyết số 10-NQ/TU, ngày 18/12/2017 của Ban Chấp hành Đảng bộ tỉnh về *“Một số giải pháp đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác tư tưởng trong tình hình mới* nhấn mạnh vai trò “đi trước, mở đường” của công tác tư tưởng trong việc cụ thể hóa và triển khai, thực hiện các quan điểm của Đảng. Nhằm đổi mới, nâng cao chất lượng hiệu quả công tác tư tưởng trong tình hình mới. Nghị quyết đã đề ra 7 nhiệm vụ, giải pháp. Trong đó, nhóm giải pháp quan trọng thứ hai tập trung trực tiếp vào *“Đổi mới mạnh mẽ công tác nghiên cứu, giáo dục lý luận chính trị, lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho cán bộ, đảng viên và thế hệ trẻ”*.

Nghị quyết Đại hội Đại biểu Đảng bộ tỉnh lần thứ XV, nhiệm kỳ 2020- 2025 xác định vai trò quan trọng của công tác giáo dục lý luận chính trị, từ đó nêu cao những nhiệm vụ thường xuyên và các giải pháp lớn trong đó nhấn mạnh: *“...Đổi mới nội dung, chương trình, nâng cao hiệu quả đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị, cập nhật kiến thức cho cán bộ, đảng viên tại Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ và các trung tâm bồi dưỡng chính trị cấp huyện”*. Xuất phát từ tình hình chung trong công tác giáo dục lý luận chính trị, Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn

Văn Cừ xác định một trong những nhiệm vụ trọng tâm đối với giảng viên trong quá trình giảng dạy là đảm bảo gắn lý luận với thực tiễn.

Việc đổi mới, nâng cao chất lượng công tác giáo dục lý luận chính trị gắn lý luận với thực tiễn là một đòi hỏi của tình hình mới. Đặc biệt trong công tác xây dựng Đảng thường xuyên có nghị quyết, quy định, bổ sung mới, tình huống phát sinh gắn với phương pháp giảng dạy tích cực là rất cần thiết.

1.3. PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ VÀ PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG TRONG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ

1.3.1. Phương pháp giảng dạy lý luận chính trị

Phương pháp:

Theo cách hiểu thông thường phương pháp là cách thức nghiên cứu, nhìn nhận các hiện tượng của tự nhiên và đời sống xã hội. Ví dụ, một số phương pháp được sử dụng để nghiên cứu như phương pháp biện chứng, phương pháp so sánh, phương pháp giải thích...

Bên cạnh đó, có thể hiểu phương pháp là hệ thống các cách được sử dụng để thực hiện một hoạt động cụ thể nào đó như phương pháp dạy học, phương pháp sử dụng vốn, phương pháp học tập hiệu quả...

Như vậy nhìn chung, phương pháp là cụm từ để chỉ quá trình để hoàn thành một nhiệm vụ, bao gồm những cách thức, đường lối mang tính hệ thống được đưa ra nhằm giải quyết một vấn đề cụ thể nào đó. Là hệ thống những nguyên tắc được rút ra từ tri thức về các quy luật khách quan để điều chỉnh hoạt động nhận thức và hoạt động thực tiễn nhằm thực hiện một mục đích nhất định.

Phương pháp giảng dạy: Phương pháp giảng dạy là cách thức hoạt động giữa giảng viên và học viên, qua đó học viên có thể nắm bắt được các kiến thức, kỹ năng và hình thành năng lực cũng như thế giới quan khoa học.

Phương pháp giảng dạy lý luận chính trị:

Từ khái niệm phương pháp giảng dạy và lý luận chính trị có thể hiểu phương pháp giảng dạy lý luận chính trị là: cách thức hoạt động giữa giảng viên và học viên về hệ thống tri thức trong lĩnh vực chính trị, qua đó học viên có thể nắm bắt

được các kiến thức lý luận chính trị, xây dựng cảm xúc, tình cảm thái độ tích cực đối với các vấn đề lý luận chính trị. Đồng thời nâng cao khả năng tư duy lý luận, rèn luyện, nâng cao bản lĩnh chính trị, niềm tin và các phẩm chất, nhân cách cần thiết cho người học và việc thực hiện chức trách nhiệm vụ của họ.

Giảng dạy lý luận chính trị có nhiều phương pháp khác nhau từ phương pháp truyền thống cho đến hiện đại. Có một số phương pháp cơ bản sau:

* Phương pháp giảng dạy lý luận chính trị dùng lời bao gồm:

- Phương pháp thuyết trình: Đây là cách thức giảng viên sử dụng phương tiện ngôn ngữ nói để truyền đạt và học viên tiếp nhận một khối lượng tri thức có hệ thống trong những khoảng thời gian nhất định. Phương pháp này được dùng với mục đích cơ bản là hình thành tri thức mới, củng cố hệ thống hoá tri thức, kỹ năng đối với học viên.

- Phương pháp đàm thoại: Đây là cách thức giảng viên đặt ra một hệ thống câu hỏi, tổ chức cho học viên trả lời, có thể trao đổi qua lại, tranh luận với nhau và với giảng viên, qua đó học viên lĩnh hội được tri thức, kỹ năng, kỹ xảo.

* Phương pháp giảng dạy lý luận chính trị trực quan: Đây là cách thức sử dụng những phương tiện trực quan, phương tiện kỹ thuật dạy học, để hình thành, củng cố, hệ thống hoá tri thức, kỹ năng đối với học viên.

* Phương pháp giảng dạy lý luận chính trị tích cực (hiện đại): là những phương pháp, cách thức, kỹ thuật khác nhau giúp cho giờ học trở lên sinh động và hấp dẫn, tạo điều kiện, cơ hội cho người học được làm việc một cách chủ động và sáng tạo. Phương pháp này lấy sự chủ động tìm tòi và tư duy của học viên làm nền tảng, giảng viên chỉ là người dẫn dắt gợi mở vấn đề cho học viên.

Bên cạnh những phương pháp truyền thống cơ bản phương pháp giảng dạy lý luận chính trị theo hướng tích cực bao gồm một số phương pháp sau:

Phương pháp nêu ý kiến ghi lên bảng: là một trong các phương pháp dạy học tích cực, khai thác các ý kiến của học viên, ghi ý kiến lên bảng, cùng với đó học viên có cơ hội để bày tỏ quan điểm và nhận thức của mình về chủ đề giảng viên nêu ra, huy động được nhiều học viên phát biểu tham gia xây dựng nội dung bài

trong thời gian ngắn. Phương pháp này giúp khuyến khích và huy động được tri thức và kỹ năng tư duy của nhiều học viên để giải quyết những nội dung của bài giảng qua đó, giảng viên cũng thu nhận được nhiều thông tin và những trải nghiệm từ phía học viên, góp phần thay đổi không khí lớp học, tăng khả năng tập trung của học viên, tạo không khí sôi nổi trong lớp học. Giúp học viên hiểu và nhớ kiến thức ngay trên lớp.

Phương pháp sàng lọc: là phương pháp giảng viên lôi cuốn học viên cùng tham gia suy nghĩ, chọn lọc thông tin, tri thức, phân biệt một số nội dung của bài học, thông qua phương pháp sàng lọc giúp học viên được bộc lộ chính kiến, quan điểm của cá nhân về một nội dung hoặc vấn đề nào đó, thông qua phương pháp có thể nắm nhanh về trình độ học viên, định hướng cho học viên giải quyết vấn đề. Phương pháp này giúp học viên tích cực suy nghĩ, tham gia chủ động vào quá trình học tập, kiến thức cô đọng, lưu giữ được lâu, nhưng học viên cảm thấy thoải mái, sinh động trong việc tiếp thu bài giảng.

Phương pháp hỏi chuyên gia: là cách thức mở rộng hoặc cung cấp những tri thức chuyên sâu cho người học về một lĩnh vực cụ thể mà giáo trình hoặc tài liệu hướng dẫn học tập chưa đề cập đến thông qua giải pháp của người có trình độ chuyên sâu của lĩnh vực đó hay còn gọi là chuyên gia. Mục tiêu này giúp cho người học hiểu biết chuyên sâu và mở rộng tri thức một cách sâu sắc và đầy đủ hơn về lĩnh vực mà họ quan tâm nghiên cứu. Tăng cường tính tích cực, chủ động của người học trong việc đào sâu kiến thức.

Phương pháp bể cá vàng: là cách thức tổ chức cho học viên thảo luận một chủ đề kiến thức nào đó dưới hình thức hai khu vực: vòng trong (là những “con cá vàng”) vòng ngoài (là “bể cá” bao bọc phía ngoài) nhằm giúp cho học viên chủ động tiếp thu bài học. khi “cá vàng” bên trong thảo luận làm việc nhóm về một chủ đề kiến thức, các học viên còn lại là “bể cá” chú ý theo dõi, sau đó nhận xét, bổ sung ý kiến, hoàn thiện bài học. Giảng viên đóng vai trò là trọng tài, cố vấn để cả “bể cá” tranh luận góp ý theo vòng trong, vòng ngoài. Với phương pháp này giúp cho giờ học sôi nổi, tự nhiên, các học viên được bày tỏ quan điểm, thậm chí tranh

luận sâu sắc để chiếm lĩnh tri thức.

Phương pháp phỏng vấn nhanh (tia chớp): là phương pháp giảng viên sử dụng để thu thập nhanh thông tin về cùng một nội dung ngắn gọn, thiết lập mối quan hệ giữa người dạy và người học, sử dụng phối hợp giữa các phương pháp khác để thay đổi không khí lớp học, tạo sự hứng khởi, nhiệt tình của học viên.

Phương pháp tình huống: là một kỹ thuật giảng dạy trong đó có sử dụng các tình huống, được trình bày cho học viên với mục đích minh họa hoặc tạo kinh nghiệm trong giảng quyết vấn đề. Phương pháp này giúp phát huy tính tinh thần sôi nổi trong học viên, gắn lý luận với thực tiễn.

Trong các phương pháp giảng dạy tích cực với mục tiêu lấy người học làm trung tâm. Phát huy sức sáng tạo, chủ động của người học, hình thành kỹ năng, kỹ xảo đối với học viên thì phương pháp tình huống đóng một vai trò quan trọng, đặc biệt trong chương trình trung cấp lý luận chính trị hiện nay.

Chương trình trung cấp lý luận chính trị có năm khối thức cơ bản như: Nội dung cơ bản của chủ nghĩa Mác- Lê nin, tư tưởng Hồ Chí Minh; Lịch sử Đảng và đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước Việt Nam; Xây dựng Đảng và hệ thống chính trị; Quản lý hành chính nhà nước và kỹ năng lãnh đạo quản lý; Thực tiễn và kinh nghiệm xây dựng, phát triển địa phương (hoặc ngành) và kiến thức bổ trợ. Trong năm khối kiến thức trên, hai trong số năm khối kiến thức có thể áp dụng thường xuyên phương pháp tình huống trong giảng dạy đó là: Xây dựng Đảng và hệ thống chính trị; Quản lý hành chính nhà nước và kỹ năng lãnh đạo quản lý giúp phát huy năng lực, sức sáng tạo của người học, người học thực sự là trung tâm, lý luận gắn liền với thực tiễn, đảm bảo mục tiêu của quá trình giảng dạy lý luận chính trị.

1.3.2. Phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị

Tình huống có nhiều khái niệm và cách hiểu khác nhau về thuật ngữ “tình huống” trong từng bối cảnh sử dụng cụ thể. Tình huống thường được biên soạn dựa trên những thông tin, dữ kiện có thật trong cuộc sống ở quá khứ hoặc hiện tại. Một tình huống thường có ba đặc tính: tính thực tế (dựa trên những vấn đề có thực,

phức tạp), tính quan trọng (dựa vào dữ liệu phản ánh nhiều quan điểm khác nhau, quá trình phân tích bao gồm nhiều bước, phải vận dụng chất xám ở cường độ cao) và tính công khai (học viên phải bảo vệ quan điểm của mình/ của nhóm trước những học viên/ nhóm khác).

Theo tác giả Gomez-Ibanez “tình huống là một hoàn cảnh thực tế trong đó một quyết định cụ thể phải được thực hiện bởi một nhà quản lý tư nhân hay một viên chức nhà nước. Các tình huống tóm tắt những áp lực và những yếu tố cân nhắc khác nhau mà viên chức hay nhà quản lý phải xem xét khi ra quyết định và những thông tin hiện có lúc bấy giờ thường không hoàn chỉnh hay mâu thuẫn nhau”.¹

Theo tác giả Nguyễn Hữu Lam “tình huống là mô tả một trường hợp có thật, thường bao gồm một quyết định, thách thức, cơ hội, hay vấn đề mà một hay nhiều người trong tổ chức phải đối phó. Tình huống yêu cầu người đọc phải từng bước nhập vai người ra quyết định cụ thể”.²

Trong Đại Từ điển Tiếng Việt “tình huống là hoàn cảnh diễn biến thường bất lợi, cần đối phó”.

Theo Từ điển tiếng Việt Online “tình huống là toàn thể những sự việc xảy ra tại một nơi, trong một thời gian, buộc người ta phải suy nghĩ, hành động, đối phó, chịu đựng...”.

Có thể thấy rằng, thuật ngữ “tình huống” dù được quan niệm theo cách nào thì trong nội hàm của nó cũng đều chứa đựng một “tình trạng/ trạng thái” cần đưa ra quyết định để giải quyết các vấn đề. Và nó có thể bao gồm cả việc đánh giá, xem xét đến các chính sách, công việc thực tiễn, hoặc các khuyến nghị.

Từ cách hiểu về thuật ngữ tình huống, có thể hiểu *Tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị* là một sự kiện, một vấn đề hay một loạt sự kiện và vấn đề có liên quan với nhau trong lĩnh vực hoạt động lý luận chính trị. Trong sự kiện, vấn đề đó không chỉ bao gồm những dữ kiện bao quanh mà còn chứa đựng các ý kiến: sai, đúng; đồng thuận, phản đối...khác biệt nhau, dựa vào đó người ta có thể đưa ra

¹ Gomez-Ibanez, J. A. *Learning by the Case Method*. - Kennedy School of Government, 1986.

² Nguyễn Hữu Lam. *Phương pháp nghiên cứu tình huống* // Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright. - 2004

những quyết định. Những mô tả đó có thể được thể hiện bằng nhiều hình thức như: trên giấy, bằng phim ảnh, kể chuyện, đóng kịch hay diễn tập.

Phương pháp tình huống (Case method) là một trong những phương pháp được sử dụng rất phổ biến, thường xuyên và đã không chỉ góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy cho người dạy mà còn đem lại không khí hào hứng, phát huy được khả năng tư duy, óc sáng tạo người học. Phương pháp dạy và học bằng tình huống lần đầu tiên được phát triển tại đại học MacMaster ở Hamilton, Canada từ đầu thế kỷ 20. Theo Hammond, J.S - Đại học Havard *“Case Study hay còn gọi là Case method là phương pháp dạy học thông qua nghiên cứu trường hợp điển hình. Ở đây, người học được giới thiệu một tình huống cụ thể, có thật và được đặt vào vị trí của người ra quyết định để giải quyết vấn đề trong tình huống ấy”*.

Phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị là một kỹ thuật giảng dạy trong đó những thành tố chính của một tình huống lý luận chính trị được trình bày cho học viên với mục đích minh họa, hoặc tạo kinh nghiệm giải quyết vấn đề nào đó trong môn học.

Giảng dạy bằng phương pháp tình huống là đưa ra các tình huống có thật hoặc hư cấu chứa đựng nội dung bài giảng để học viên có bối cảnh trải nghiệm, có điều kiện đưa ra các ý kiến cá nhân, qua đó phát huy tính tích cực của học viên trong việc tự phân tích, tìm đường đi đến chân lý.

Khác với nhiều phương pháp giáo dục khác, phương pháp tình huống thuyết phục người học bằng chính kinh nghiệm và suy luận cá nhân rút ra sau khi tham gia vào tình huống. Do đó, những tri thức, kỹ năng, tình cảm, thái độ mà học viên thu nhận được trở thành của chính họ, do họ tự nhận thức không bị áp đặt bởi giáo viên.

Phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị có điểm chung và điểm khác biệt so với nghiên cứu tình huống và bài tập tình huống. Điểm chung cho cả ba hoạt động này là đều sử dụng tình huống như một phương tiện hỗ trợ đạt kết quả, đều tìm kiếm chân lý hàm chứa trong tình huống. Tuy nhiên, giảng viên sử dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị là để tăng hiệu quả

giáo dục, các tri thức, kết luận, thái độ chứa đựng trong tình huống đã được giảng viên biết và chuẩn bị trước. Nói cách khác, phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị là sử dụng tình huống để truyền thụ chân lý đã được phát hiện. Tình huống chỉ là môi trường để giảng viên mang tri thức, kỹ năng, thái độ đến học viên một cách dễ tiếp nhận và làm chủ hơn.

Giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống là phương pháp bao gồm các thành tố chủ yếu của tình huống (thông tin, dữ kiện) được trình bày cho người học với mục đích minh họa hoặc chia sẻ các kinh nghiệm trong cách giải quyết vấn đề. Mục đích của phương pháp giảng dạy tình huống là không cần phản ánh một cách đầy đủ các hoạt động thực tế có thật mà chỉ cần tạo ra một khung cảnh để những người học có thể thảo luận cùng với nhau. Phương pháp giảng dạy bằng nghiên cứu tình huống gồm có ba yếu tố chính, đó là tình huống (sản phẩm của một quá trình nghiên cứu thông tin, dữ kiện kỹ càng, được biên soạn cẩn thận), phân tích tình huống (nhận dạng những sự kiện, sự thật và những giả định, tìm ra giải pháp để đưa ra quyết định, hoặc kiến nghị hành động) và thảo luận tình huống (trình bày và bảo vệ quan điểm của cá nhân).

Phương pháp này đặt học viên vào bối cảnh phải đưa ra quyết định hoặc cách thức để giải quyết một vấn đề có trong tình huống. Các tình huống này cũng bắt buộc học viên phải đưa ra các lựa chọn cơ sở lý thuyết hoặc khái niệm nào để áp dụng vào thực tiễn, phân tích và tìm ra điểm khác biệt giữa lý thuyết với thực tế mà họ tiếp cận được trong sách giáo khoa hoặc trong các bài giảng. So với phương pháp giảng dạy truyền thống, giảng viên sẽ phân tích tài liệu của môn học và truyền đạt sự hiểu biết của mình cho học viên, giảng viên đứng ở giữa quy trình và thực hiện chức năng giảng dạy một chiều tương tác giữa tài liệu và học viên. Hoạt động này mang tính hai chiều trong suốt buổi học tạo ra một môi trường học tập tranh luận sôi nổi, thú vị nhưng không kém phần thách thức khi các nhóm học viên phải tích cực và chủ động bảo vệ quan điểm của mình bằng các cứ liệu và khả năng tư duy phản biện hiệu quả.

Bên cạnh các phương pháp giảng dạy khác thì phương pháp giảng dạy tình huống sẽ mang lại sự sinh động, sôi nổi cho học viên, cung cấp cho học viên các cơ hội làm việc với hàng loạt cứ liệu, giúp nâng cao năng lực ứng dụng lý thuyết mà họ đã được học để giải quyết các tình huống đặt ra trong môn học. Giảng dạy phương pháp tình huống còn bắt buộc học viên phải đưa ra quyết định dựa trên những thông tin có sẵn, nhưng có thể mâu thuẫn hoặc chưa đầy đủ. Và trong thực tế cuộc sống cũng như trong công việc, học viên thường xuyên đối mặt với những tình huống phải đưa ra quyết định nhưng khó tiếp cận đầy đủ đến những nguồn thông tin hoàn hảo. phương pháp này chính là sự lựa chọn thay thế cho các phương pháp khác cả về lợi ích lẫn chi phí cơ hội.

Sử dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị có vai trò quan trọng. Một mặt, làm thay đổi cách học thụ động một chiều, phát huy tính chủ động, tích cực và sáng tạo trong học tập và nghiên cứu. Mặt khác, góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy, giúp bài giảng thêm sinh động và phong phú thực hiện phương châm “lý luận gắn liền với thực tiễn”.

Phương pháp tình huống có tác dụng khuyến khích học viên phát triển cách tự học, tự nghiên cứu, có khả năng độc lập giải quyết vấn đề mà thực tiễn đặt ra. Giảng dạy theo phương pháp tình huống đòi hỏi giảng viên phải đáp ứng những yêu cầu cao cả về lý thuyết và thực hành; phải có sự chuẩn bị kỹ lưỡng những tình huống thật cụ thể và mang tính điển hình, có liên quan trực tiếp đến nội dung bài giảng và hướng xử lý vừa bảo đảm đúng các quy định hiện hành, vừa phù hợp với phong tục, tập quán, điều kiện thực tế và hài hòa lợi ích của các bên.

Yêu cầu phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị

Một là: Tình huống phải cấp thiết, mang tính thời sự và điển hình; dựa trên nội dung của môn học nhưng đồng thời cũng hướng vào những vấn đề mà học viên quan tâm. Bởi vậy, không thể xây dựng một tình huống và áp dụng cho mọi lớp học vì đặc thù đối tượng học viên của mỗi lớp đào tạo, bồi dưỡng lý luận chính trị sẽ là khác nhau; cần có sự tính toán, điều chỉnh sao cho phù hợp. Tình huống dành cho lớp trung cấp lý luận chính trị sẽ khác với tình huống dành cho các lớp bồi

đường kiến thức quản lý nhà nước; tình huống dành cho bậc chuyên viên sẽ khác với chuyên viên chính...có nhiều tình huống có thể dùng rộng rãi; ngược lại, có những tình huống mang tính riêng biệt. Điều đó sẽ giúp người học có cảm giác tình huống này thực sự là dành cho mình và từ đó họ được “sắm vai” ngay trong quá trình đào tạo, bồi dưỡng và thực sự quan tâm đến việc giải quyết tình huống được đặt ra.

Hai là: Tình huống phải đầy đủ, phản ánh đúng thực tế. Đó là điều rất cần thiết, bởi cho dù tình huống có thú vị, thậm chí là “ly kỳ” đến mấy nhưng xa rời thực tế thì cùng lắm cũng chỉ có ý nghĩa giúp thay đổi không khí lớp học chứ không mang tính ứng dụng thiết thực. Và vì vậy, nó cơ bản không giúp ích gì cho hoạt động học tập. Tuy nhiên, đôi khi giảng viên cũng cần “hư cấu” tình huống cho phù hợp với mục tiêu của nội dung cần chuyển tải. Mục đích của việc hư cấu là để học viên rèn luyện kỹ năng chọn lọc thông tin cần thiết, kỹ năng phân tích và tổng hợp. Vì vậy, hư cấu ở đây được hiểu là đôi khi giảng viên cần khéo léo lồng ghép vào tình huống những thông tin dư thừa hoặc cố tình “đánh lạc hướng” người học bằng các yếu tố bên lề...để tăng độ khó của tình huống và kích thích sự tham gia của người học.

Ba là: Phải phù hợp với nội dung bài giảng và trình độ học viên. Mỗi bài trong chương trình trung cấp lý luận chính trị sẽ có một mục tiêu riêng và nội dung riêng. Do đó, khi sử dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy, giảng viên cần nắm được mục tiêu và nội dung của bài giảng và trả lời được các câu hỏi: tình huống này được sử dụng để giảng dạy bài nào, phần nào, mục tiêu việc xử dụng tình huống là gì? Việc nghiên cứu tình huống này học viên có thể học được những kiến thức gì? Những kỹ năng đạt được sau khi nghiên cứu tình huống là gì?

Bốn là: Phải thường xuyên cập nhật các văn kiện, nghị quyết, quy định, hướng dẫn mới của Đảng về công tác lý luận chính trị. Đối với giảng dạy trung cấp lý luận chính trị, nguồn tài liệu để xây dựng và xử lý tình huống khá phong phú, dồi dào, trong đó chủ yếu dựa vào các văn kiện, nghị quyết, quy định, hướng dẫn của Đảng, nhà nước về công tác lý luận chính trị. Tuy nhiên các văn bản lại thường

xuân sửa đổi, bổ sung qua từng năm, hoặc qua từng nhiệm kỳ Đại hội Đảng toàn quốc. Do đó, khi sử dụng phương pháp tình huống, giảng viên phải thường xuyên cập nhật những văn kiện, nghị quyết, quy định, hướng dẫn mới nhất, tránh sử dụng những văn bản đã lỗi thời, không còn hiệu lực.

Năm là: Hạn chế tối đa việc bình luận trong tình huống. Vì biên soạn tình huống là trình bày chứ không bình luận, hãy để học viên bình luận khi họ phân tích vấn đề. Người biên soạn tình huống nên bố cục sao cho tạo được không khí cấp bách để thúc đẩy người học lựa chọn phương án giải quyết vấn đề. Vì thế, cần chú trọng mô tả tiến triển của tình huống tốt hay xấu, do những yếu tố nào gia tăng, tạo ra tâm lý khẩn trương đối với người đọc. Bên cạnh đó, tình huống phải gồm nhiều tình tiết hấp dẫn, lôi cuốn được sự chú ý của người học; đôi khi có thể thêm vào một vài từ, cụm từ hài hước, ẩn ý để khơi gợi được trí tưởng tượng của học viên; phải làm sao cho giải pháp của vấn đề không quá lộ liễu để kích thích óc sáng tạo và tò mò của người học.

Sáu là: Các tình huống được đưa vào từng nội dung chuyên đề giảng dạy cần được góp ý, thẩm định, đánh giá bởi những người có chuyên môn và kinh nghiệm. Hoạt động này thường được lồng ghép đồng thời với khâu thông qua bài giảng trước khi lên lớp của giảng viên trong khoa chuyên môn. Việc này giúp cho tình huống được xem xét, nhìn nhận một cách kỹ lưỡng và thận trọng; hạn chế tính chủ quan, phiến diện của giảng viên khi xây dựng tình huống; đảm bảo các yêu cầu về nội dung, hình thức, tính thẩm mỹ và tính phù hợp của tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị.

Bảy là: Để sử dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy, các giảng viên cần thực hiện đầy đủ quy trình các bước.

Bước 1: Giới thiệu tình huống

Bước 2: Làm việc độc lập

Bước 3: Làm việc nhóm

Bước 4: Thảo luận

Bước 5: Tổng kết

Tiểu kết: thông qua

1.4. CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG

1.4.1. Chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống

Chất lượng: là một khái niệm phức tạp, đa chiều. Ở những góc độ tiếp cận khác nhau có thể đưa ra những nhận thức khác nhau về chất lượng.

Theo bộ tiêu chuẩn quốc tế về hệ thống quản lý chất lượng ISO 9000-2000 định nghĩa: Chất lượng là mức độ đáp ứng các yêu cầu của một tập hợp các đặc tính vốn có trong đó yêu cầu được hiểu là các nhu cầu hay mong đợi đã được công bố, ngầm hiểu hay bắt buộc.

Trong lĩnh vực giáo dục, theo PGS-TS Nguyễn Văn Dân (Trường Đại học sư phạm Hà Nội) định nghĩa: Chất lượng là những lợi ích mà kết quả học tập đem lại cho cá nhân và xã hội, trước mắt và lâu dài.

Chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống được hiểu là sự gia tăng những lợi ích, giá trị, những kết quả đạt được cho học viên và giảng viên thông qua các nội dung lý luận chính trị áp dụng phương pháp tình huống.

1.4.2. Những yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống

Chất lượng giảng dạy lý luận chính trị thông qua phương pháp tình huống trong học phần Xây dựng Đảng là vấn đề đang rất được quan tâm. Để thực hiện tốt vấn đề này, bên cạnh việc đổi mới phương pháp tình huống cần phải chú trọng nâng cao chất lượng tình huống đảm bảo bài giảng đạt hiệu quả cao. Việc nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị đang trở thành nhiệm vụ cần được chú trọng nghiên cứu ở các trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương.

Tuy nhiên, để có một tình huống chất lượng cần nhận thức được các nhân tố tác động đến quá trình giảng dạy lý luận chính trị, từ đó có giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị trong thời gian tới.

- Tâm thế, sự chuẩn bị của giảng viên

Đây là nhân tố đóng vai trò rất quan trọng trong việc đảm bảo chất lượng của một tiết giảng có áp dụng phương pháp tình huống. Vì vậy, đòi hỏi bản thân mỗi giảng viên phải nhận thức đúng đắn được vai trò, tầm quan trọng của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học lý luận chính trị.

Đây là vấn đề đầu tiên cần được quan tâm để nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị thông qua áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy. Bởi từ nhận thức sẽ chi phối đến hành động của các chủ thể tham gia vào phương pháp tình huống và ảnh hưởng trực tiếp đến không khí, chất lượng của phương pháp tình huống đó. Từ sự nhận thức đúng đắn về tầm quan trọng của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị, bản thân mỗi giảng viên có ý thức, trách nhiệm trong việc chuẩn bị và tổ chức phương pháp tình huống chu đáo.

Việc đổi mới phương pháp giảng dạy là yêu cầu bắt buộc với giảng viên, nhằm thực hiện phương châm lý luận liên hệ với thực tiễn; phát huy tính tự giác, chủ động học tập của học viên trên cơ sở hướng dẫn gợi mở của giảng viên và tăng cường áp dụng phương pháp tích cực trong đó có phương pháp tình huống

- Tâm thế, thái độ tham gia của học viên

Học viên là đối tượng, mục tiêu của quá trình dạy học, với tâm thế, thái độ nghiêm túc học viên sẽ tuân thủ nghiêm chỉnh nội quy, quy chế học tập của nhà trường về tổ chức phương pháp tình huống; nêu cao tinh thần, ý thức trách nhiệm cùng với giảng viên để tổ chức phương pháp tình huống theo đúng mục tiêu, yêu cầu đề ra.

Trong tư duy của không ít học viên vẫn cho rằng, phương pháp tình huống chỉ là hoạt động thay đổi không khí, có cũng được không có cũng được. Từ nhận thức đó dẫn đến tình trạng có những nội dung áp dụng phương pháp tình huống học viên uể oải, mất tập trung, không nghiêm túc. Điều đó cho thấy, nhận thức ngày càng đúng đắn, toàn diện của Học viện về tầm quan trọng của việc đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị là một trong những yếu tố cơ bản ảnh hưởng tới

chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống đáp ứng yêu cầu mới hiện nay.

- Việc sử dụng phương pháp tình huống gắn với đối tượng và nội dung học phần trong chương trình trung cấp lý luận chính trị

Sử dụng phương pháp tình huống gắn với đối tượng học viên giúp hiệu quả tình huống đạt kết quả tốt nhất. Có như vậy các tình huống đưa ra mới hấp dẫn, vừa đảm bảo phục vụ đúng đối tượng, đáp ứng yêu cầu tính "mới", tính thực tế.

Mỗi đối tượng học viên khác nhau tình huống cũng cần có sự linh hoạt, chẳng hạn đối tượng ngành than phải lấy những tình huống gắn với ngành than mới giúp cho bài giảng có sức thuyết phục và hiệu quả. Ngược lại, với các cán bộ sở, ban, ngành, địa phương tình huống phải đảm bảo gắn với các công việc chuyên môn của đa số học viên, giúp cho học viên hứng thú hơn, hăng hái hơn trong quá trình học tập.

Bên cạnh đó, tình huống cần đảm bảo gắn với nội dung phần học, mỗi một nội dung có mục đích, yêu cầu khác nhau, các tình huống đưa ra phải đảm bảo mục đích, yêu cầu đề ra. Có như vậy mới gắn lý luận với thực tiễn, kích thích tính tích cực, tự giác học tập của người học, từ đó góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị.

Mục đích của áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị nhằm làm rõ hơn những kiến thức, kỹ năng được nghiên cứu trong bài giảng, đặc biệt là những vấn đề khó, trừu tượng, những vấn đề còn có ý kiến khác nhau, những vấn đề còn vướng mắc trong cuộc sống, công tác...đồng thời, nhằm gắn lý thuyết với thực hành; gắn việc học tập lý luận ở trường với đời sống xã hội, thực tiễn công tác ở địa phương, đơn vị; vận dụng lý luận với thực tiễn lãnh đạo, quản lý ở địa phương; gắn học tập với rèn luyện tư cách đạo đức của người cán bộ; liên hệ, vận dụng những kiến thức đã học với việc giải quyết các tình huống trong lãnh đạo, quản lý ở địa phương, đơn vị, làm tốt các bài tập thực hành về kỹ năng, nghiệp vụ công tác.

- Công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Ban Giám hiệu Nhà trường và lãnh đạo Khoa chuyên môn

Sự lãnh đạo, chỉ đạo của Ban Giám hiệu nhà trường và lãnh đạo khoa chuyên môn có ý nghĩa quan trọng trong việc áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực trong đó có phương pháp tình huống góp phần nâng cao chất lượng giáo dục lý luận chính trị. Ban giám hiệu quan tâm, sâu sát, chỉ đạo quyết liệt, thường xuyên chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống sẽ được nâng cao và ngược lại.

- Cơ sở vật chất khi thực hiện phương pháp tình huống

Đây là một trong những thành tố cơ bản của quá trình giảng dạy nói chung và áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị nói riêng. Nếu không có thành tố cơ bản này hoạt động áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy không thể diễn ra một cách thuận lợi và đạt được hiệu quả cao.

Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ việc áp dụng phương pháp tình huống là tất cả phương tiện vật chất được huy động để phục vụ quá trình giảng dạy bao gồm phòng học, âm thanh, ánh sáng, máy chiếu, bảng, thư viện...

Một nội dung áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy dù có sự chuẩn bị kỹ càng từ phía giảng viên và học viên nhưng cơ sở vật chất nghèo nàn, lạc hậu, không đảm bảo; một phòng học bàn ghế san sát, chật chội thì cũng khó có thể có được chất lượng tốt nhất.

Ngược lại, một nội dung áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy được tiến hành trong phòng học rộng rãi, được trang bị đầy đủ thiết bị bàn học thông minh, máy chiếu, bảng từ, loa mic... sẽ hỗ trợ rất nhiều cho giảng viên có thể lựa chọn cách thức truyền tải nội dung tình huống bằng nhiều hình thức khác nhau như đóng vai, tình huống giả định... tạo không khí cho nội dung áp dụng phương pháp tình huống sôi nổi và dễ tiếp thu kiến thức.

Do đó, việc tăng cường cơ sở vật chất, trang bị các phương tiện giảng dạy và học tập hiện đại từ phía nhà trường học sẽ góp phần tạo điều kiện thuận lợi cho

việc nâng cao chất lượng áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị hiện nay.

Nói tóm lại, việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị là một trong những phương pháp tích cực được áp dụng hiệu quả hiện nay. Nếu được quan tâm và đầu tư chu đáo, công phu, việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy cũng sẽ góp phần quan trọng trong việc thực hiện có hiệu quả mục tiêu của chương trình là trang bị cho cán bộ lãnh đạo, quản lý ở cơ sở và một số đối tượng khác những kiến thức cơ bản và cần thiết về lý luận chính trị; củng cố, nâng cao bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức, trình độ lãnh đạo, quản lý.

1.4.3. Các tiêu chí đánh giá chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống

Để đánh giá chất lượng của bất kỳ nội dung nào trong giảng dạy đều phải căn cứ vào các tiêu chí nhất định. Việc xây dựng các tiêu chí để đánh giá chất lượng của một tiết học không chỉ có ý nghĩa quan trọng đối với những người làm công việc quản lý giáo dục mà còn giúp các giảng viên có định hướng và những chỉ dẫn rõ ràng để đạt đến hiệu quả của việc dạy học.

Thực tế cho thấy, trong quá trình thực giảng dạy lý luận chính trị, việc áp dụng phương pháp tích cực trong giảng dạy là một yêu cầu cấp thiết hiện nay, trong đó có phương pháp tình huống nhưng đến nay vẫn chưa có hướng dẫn cụ thể. Vì vậy việc đánh giá chất lượng giảng dạy lý luận chính trị thông qua phương pháp tình huống vẫn còn là vấn đề cần phải làm rõ.

Tuy nhiên, việc áp dụng phương pháp tích cực trong một tiết học cũng là một yêu cầu trong đổi mới giảng dạy lý luận chính trị hiện nay, trong đó có việc áp dụng phương pháp tình huống.

Dưới đây là một số tiêu chí cơ bản của một bài giảng áp dụng phương pháp tình huống đạt chất lượng:

- *Tiêu chí về chuẩn bị giáo án*

+ Trong giáo án phải trình bày các tình huống cụ thể (mô tả không gian, thời gian, sự việc xảy ra...)

- + Nêu đầy đủ các bước trong thực hiện phương pháp tình huống

- + Nêu kết quả, cách thức xử lý tình huống đó

- *Tiêu chí về nội dung tình huống*

- + Bảo đảm đúng, rõ kiến thức cơ bản và trọng tâm.

- + Bảo đảm tính đảng, tính giáo dục, tính thời sự.

- + Kiến thức đủ, phù hợp đối tượng, dễ hiểu.

- + Lý luận gắn với thực tiễn.

- + Kết cấu logic, khoa học, chặt chẽ.

- *Tiêu chí về phương tiện thảo luận*

- + Ngôn ngữ diễn đạt rõ ràng, mạch lạc, dễ hiểu

- + Sử dụng và kết hợp tốt các phương tiện, thiết bị dạy học phù hợp với nội dung phương pháp tình huống.

- + Viết, trình bày hợp lý, khoa học, thể hiện đề cương cách giải quyết tình huống.

- *Tiêu chí về phong cách sư phạm*

- + Chủ động, bình tĩnh, tự tin, nhiệt tình, kết hợp bài giảng và bao quát lớp học.

- + Trang phục phù hợp.

- *Tiêu chí về thời gian*

- Đảm bảo phân phối thời gian hợp lý ở các nội dung, các khâu đảm bảo cân đối giữa các phần.

- *Tiêu chí về hiệu quả*

- + Giờ học sôi nổi, không khí thoải mái, học viên được nói và làm nhiều hơn.

- + Học viên tích cực chủ động khám phá kiến thức, mạnh dạn, tự tin, tự giác và sáng tạo trong học tập.

- + Học viên có các kỹ năng học tập (xử lý thông tin, giao tiếp, hợp tác, tự đánh giá lẫn nhau) trong giờ.

- + Học viên nắm được kiến thức, kỹ năng cơ bản và biết vận dụng vào thực tiễn công việc của bản thân.

1.5. KINH NGHIỆM THỰC TIỄN CỦA MỘT SỐ TRƯỜNG CHÍNH TRỊ TỈNH TRONG NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG VÀ BÀI HỌC RÚT RA CHO TRƯỜNG ĐÀO TẠO CÁN BỘ NGUYỄN VĂN CỪ

1.5.1. Kinh nghiệm thực tiễn của một số trường chính trị tỉnh trong thực hiện phương pháp tình huống

1.5.1.1. Kinh nghiệm của Trường Chính trị tỉnh Tuyên Quang

Trường Chính trị tỉnh Phú Thọ với nhiệm vụ quan trọng được Tỉnh ủy giao là đào tạo, bồi dưỡng cán bộ theo các chương trình, quyết định của Trung ương và của tỉnh trong đó có chương trình đào tạo Trung cấp lý luận chính trị cho cán bộ lãnh đạo, quản lý của hệ thống chính trị ở cơ sở.

Thực hiện sự lãnh đạo của Thường trực Tỉnh ủy và căn cứ vào các quy định, văn bản hướng dẫn của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, Ban Giám hiệu nhà trường đã ban hành các văn bản hướng dẫn và tổ chức hội nghị quán triệt thực hiện: Quyết định về “Ban hành kế hoạch thực hiện Chương trình đào tạo Trung cấp lý luận chính trị; Hướng dẫn số của Hiệu trưởng Trường Chính trị tỉnh về thực hiện Quy chế quản lý đào tạo theo Quyết định số 292/QĐ-HVCTQG, quy định trường chính trị chuẩn.

Trên cơ sở sự lãnh đạo của Ban Giám hiệu nhà trường, Lãnh đạo các khoa chuyên môn luôn quan tâm và quán triệt các giảng viên thực hiện nghiêm túc các quy định trong Quy chế quản lý đào tạo đặc biệt chú trọng nâng cao chất lượng các bài giảng. Các khoa thường xuyên tổ chức các buổi sinh hoạt chuyên môn để định hướng nội dung, xây dựng các tình huống cho phù hợp và đảm bảo sự thống nhất giữa các giảng viên khi điều hành ở trên lớp. Hàng năm, nhà trường luôn quan tâm ban hành kế hoạch thao giảng, dự giờ, phổ biến chung để giảng viên thực hiện.

**** Về phía giảng viên***

Trong quá trình chuẩn bị cho giờ áp dụng phương pháp tình huống, giảng viên các khoa đã đặt ra mục tiêu rõ ràng với thái độ nghiêm túc, tích cực; tinh thần chủ động, sáng tạo và đầu tư nghiên cứu nội dung, xác định phương pháp, cách

thức tiến hành, có sự gắn kết giữa lý luận và thực tiễn nhằm đảm bảo chắc chắn rằng sẽ được tiến hành hiệu quả và đạt mục tiêu đề ra.

Trước mỗi buổi giảng viên được phân công theo kế hoạch giảng dạy chung của nhà trường đều chuẩn bị đầy đủ, chu đáo, cụ thể nội dung để tổ chức cho học viên. Tình huống có thể là những vấn đề giả định, những vấn đề thực tiễn ở cơ quan, địa phương, cơ sở cũng có thể là những tình huống liên quan đến nhận thức lý luận; đường lối, chính sách được. Trên cơ sở các vấn đề được thống nhất ở các buổi sinh hoạt chuyên môn của khoa, các giảng viên soạn giáo án áp dụng phương pháp tình huống.

Trước khi tiến hành phương pháp tình huống ở từng lớp, các giảng viên đều tìm hiểu và nắm chắc đặc điểm của học viên để lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp phù hợp.

Trong quá trình điều hành phương pháp trên lớp, các giảng viên đều sử dụng phương pháp nêu tình huống, học viên chuẩn bị đề cương, sau thời gian chuẩn bị, giảng viên gọi học viên lên trả lời phần chuẩn bị của mình. Giảng viên gọi học viên khác nhận xét hoặc trình bày ý kiến cá nhân; sau đó giảng viên đưa ra nhận xét về việc trả lời và các ý kiến của học viên.

1.5.1.2 Kinh nghiệm của Trường Chính trị Hoàng Đình Giông - tỉnh Cao Bằng

Những năm gần đây, trong quá trình giảng dạy chương trình Trung cấp lý luận chính trị, việc sử dụng phương pháp tình huống trên lớp của giảng viên Trường Chính trị Hoàng Đình Giông đã có sự đầu tư, quan tâm.

Một là, giảng viên tổ chức phương pháp tình huống đã có sự chuẩn bị chu đáo về giáo án.

Hai là, nghiên cứu đối tượng người học để có lựa chọn nội dung và phương pháp tình huống phù hợp.

Ba là, giảng viên hướng dẫn học viên đọc tài liệu trước mỗi buổi học để học viên chủ động nghiên cứu, tìm hiểu đưa ra các vấn đề cần giải quyết.

Bốn là, giảng viên sử dụng linh hoạt kết hợp các kỹ thuật trong dạy học tích cực, đưa ra các tình huống có vấn đề gắn với nội dung bài giảng để học viên cùng trao đổi tranh luận.

Năm là, trong giờ giảng viên tạo không khí vui tươi, thoải mái và dân chủ, không gò ép, khuyến khích học viên chủ động nêu ý kiến. Những nội dung học viên phát biểu mà chưa đúng, chưa đầy đủ thì mời học viên khác bổ sung, không chê bai ý kiến của học viên.

Sáu là, cơ sở vật chất, phương tiện dạy học như: Phòng học, máy chiếu, micro, bảng từ, bảng ghim, giấy A0, bút... được trang bị đầy đủ góp phần hỗ trợ quan trọng trong các giờ thảo luận.

Tuy nhiên, một số buổi giảng ở Trường Chính trị Hoàng Đình Giông còn có những hạn chế như: cách đặt tình huống của giảng viên chưa mang tính gợi mở đối với học viên, không gắn với thực tiễn, không khí buổi áp dụng phương pháp đôi khi còn trầm lắng ...

1.5.2. Bài học rút ra cho Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ

Từ kinh nghiệm thực hiện giờ giảng có áp dụng phương pháp tình huống của các trường, để nâng cao chất lượng các giờ giảng các môn có áp dụng phương pháp tình huống trong chương trình Trung cấp lý luận chính trị, Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ rút ra một số vấn đề như sau:

Thứ nhất: Cần có nhận thức đúng đắn về vai trò tầm quan trọng của việc áp dụng phương pháp tình huống trong nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị, gắn lý thuyết với thực hành.

Thứ hai: Phải có sự chuẩn bị kỹ càng, chu đáo trước và trong quá trình áp dụng phương pháp tình huống, trong đó tập trung vào các nội dung sau:

- Nghiên cứu kỹ đối tượng
- Chuẩn bị giáo án chu đáo
- Lựa chọn nội dung áp dụng cho phù hợp.
- Điều hành phương pháp khoa học, linh hoạt.
- Sử dụng kết hợp các kỹ thuật dạy học.

- Có cơ sở vật chất hiện đại

Tiểu kết: Nội dung chương 1 tác giả đã hệ thống hóa những khái niệm cơ bản liên quan đến chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống cùng với đó chỉ ra những quy định của Đảng về đổi mới giáo dục lý luận chính trị đáp ứng yêu cầu mới hiện nay; chỉ rõ những yếu tố tác động, ảnh hưởng và xây dựng tiêu chí đánh giá chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống, học tập kinh nghiệm thực tiễn tại một số trường từ đó rút ra bài học cho trường trong quá trình áp dụng phương pháp tình huống.

Chương 2

THỰC TRẠNG CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG QUA THỰC TIỄN GIẢNG DẠY HỌC PHẦN XÂY DỰNG ĐẢNG

2.1. KHÁI QUÁT VỀ TRƯỜNG ĐÀO TẠO CÁN BỘ NGUYỄN VĂN CỪ, KHOA XÂY DỰNG ĐẢNG VÀ PHẦN HỌC XÂY DỰNG ĐẢNG

2.1.1. Khái quát về Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ

Ngày 22/12/1963, Ban Thường vụ Tỉnh ủy đã ban hành quyết định thành lập Trường Đảng Nguyễn Văn Cừ. Trong suốt quá trình hình thành và phát triển trường đã nhiều lần nhập, tách với các Trường có đặc điểm tương đồng về chức năng đào tạo, bồi dưỡng và đã có nhiều tên gọi khác nhau.

Ngày 05/01/2015, Ban Thường vụ Tỉnh ủy đã ban hành Quyết định số 1798-QĐ/TU về việc thành lập Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ, trên cơ sở hợp nhất 03 đơn vị là Trường Chính trị Nguyễn Văn Cừ, Trung tâm Giáo dục thường xuyên và đào tạo cán bộ tỉnh, Trường Huấn luyện cán bộ Đoàn, Đội tỉnh. Trường hoạt động dựa theo Quyết định số 184-QĐ/TW ngày 03/9/2008 của Ban Bí thư về chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương và các quy định có liên quan của Bộ GD&ĐT, của tỉnh. Trường là đơn vị sự nghiệp trực thuộc Tỉnh ủy và Ủy ban nhân dân tỉnh, chịu sự lãnh đạo trực tiếp và thường xuyên của Ban Thường vụ, Thường trực Tỉnh ủy.

Từ ngày 16/01/2019 đến nay thực hiện Quy định số 09-QĐi/TW ngày 13/11/2018 của Ban Chấp hành Trung ương về chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của trường Chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương, tỉnh đã ban hành Quy định số 04 -QĐi/TU của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về vị trí, chức năng, nhiệm vụ, tổ chức, bộ máy của Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ. Theo đó, Trường có nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng cán bộ lãnh đạo, quản lý của hệ thống chính trị cấp cơ sở; cán bộ, công chức, viên chức và những người hoạt động không chuyên trách ở cấp xã, thôn, bản ở địa phương về: Lý luận chính trị, hành chính; chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; kiến thức và chuyên

môn, nghiệp vụ về công tác xây dựng Đảng, Chính quyền, Mặt trận Tổ quốc và các đoàn thể chính trị - xã hội; kiến thức về một số lĩnh vực khác. Với đặc thù của Nhà trường là bên cạnh việc đào tạo trình độ Trung cấp lý luận chính trị và bồi dưỡng Chuyên viên, Chuyên viên chính thì Nhà trường còn được giao đào tạo, bồi dưỡng về ngoại ngữ, tin học cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức các cấp trong tỉnh; tổ chức các lớp theo đơn đặt hàng của tỉnh.

Tổ chức bộ máy: gồm Ban Giám hiệu, 03 khoa, 02 phòng và 02 trung tâm với tổng số khoảng 80, viên chức và người lao động.

2.1.2. Khái quát về Khoa Xây dựng Đảng

Khi Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ được thành lập, các khoa phòng cũng được xây dựng, Khoa Xây dựng Đảng được hình thành từ đó. Sau nhiều lần thay đổi tên gọi, hiện nay khoa có tên gọi: Khoa Xây dựng Đảng.

Khoa Xây dựng Đảng có nhiệm vụ chủ yếu:

Một là, thực hiện nhiệm vụ giảng dạy: Khoa hiện nay đang giảng dạy 05 học phần trong chương trình Trung cấp lý luận chính trị: Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam; Đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước Việt Nam; Xây dựng Đảng; Mặt trận Tổ quốc và các tổ chức chính trị - xã hội; Thực tiễn và kinh nghiệm xây dựng, phát triển địa phương.

Hai là, thực hiện tốt các nhiệm vụ nghiên cứu khoa học, nghiên cứu thực tế theo đúng quy định được ban hành.

Ba là, thực hiện theo Quy chế giảng viên và các quy chế khác trong Bộ Quy chế quản lý đào tạo của trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương do Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh ban hành.

Bốn là, tổ chức thực hiện nghiêm túc nội quy, quy chế của Trường; tham gia quản lý, nhận xét, đánh giá kết quả học tập, rèn luyện của học viên.

Năm là, tổ chức thực hiện có hiệu quả các chủ trương của Ban Giám hiệu Nhà trường về các nhiệm vụ chuyên môn, tham gia các hoạt động của các tổ chức và các hoạt động khác trong nhà trường khi được phân công.

Khoa Xây dựng Đảng hiện nay gồm 10 giảng viên, trong đó có 01 trưởng khoa, 03 phó trưởng khoa và 06 giảng viên.

Cơ cấu giới: 09 giảng viên nữ và 01 giảng viên nam.

Đội ngũ giảng viên Khoa Xây dựng Đảng được đào tạo chính quy, bài bản tại những cơ sở giáo dục có uy tín cao trong nước:

- *Về trình độ chuyên môn*: 10 giảng viên là thạc sĩ (chiếm 100%) trong đó có 3 nghiên cứu sinh, thuộc các chuyên ngành: Xây dựng Đảng và chính quyền nhà nước; Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam; Luật; Kinh tế chính trị; Quản lý kinh tế.

- *Về trình độ lý luận chính trị*: 10 giảng viên có trình độ cao cấp lý luận chính trị (100%).

Giảng viên của Khoa có tuổi đời khá trẻ, đa số chỉ ngoài 30 tuổi (giảng viên ít tuổi nhất sinh năm 1990, giảng viên lớn tuổi nhất sinh năm 1977).

Với truyền thống đoàn kết, thống nhất cao, Khoa Xây dựng Đảng luôn nỗ lực cố gắng phát triển, lớn mạnh, đáp ứng tốt hơn nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng của Nhà trường hiện nay.

2.1.3. Khái quát về học phần Xây dựng Đảng

Ngày 21/01/2021, Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh ban hành Quyết định số 292/QĐ-HVCTQG về “Ban hành Chương trình đào tạo cán bộ lãnh đạo, quản lý cấp cơ sở (Hệ Trung cấp lý luận chính trị)”. Chương trình Trung cấp lý luận chính trị chia thành 13 học phần với tổng số 1.056 tiết. Trong đó, Khoa Xây dựng Đảng đảm nhận 5 học phần, với tổng số 336 tiết. Trong đó học phần Xây dựng Đảng là học phần thuộc phần thứ III: Xây dựng Đảng và hệ thống chính trị.

Học phần Xây dựng Đảng bao gồm 09 bài mỗi bài 08 tiết với tổng thời lượng 72 tiết, bao gồm:

Bài 1: Học thuyết Mác- Lênin về Đảng Cộng sản

Bài 2: Các nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng Cộng sản Việt Nam

Bài 3: Nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức cơ sở đảng

Bài 4: Công tác đảng viên của tổ chức cơ sở đảng

Bài 5: Công tác tư tưởng của tổ chức cơ sở đảng

Bài 6: Công tác cán bộ của tổ chức cơ sở đảng

Bài 7: Công tác dân vận của tổ chức cơ sở đảng

Bài 8: Công tác kiểm tra, giám sát của tổ chức cơ sở đảng

Bài 9: Công tác văn phòng cấp ủy của tổ chức cơ sở đảng

Nội dung của học phần là những kiến thức cơ bản nhất về Đảng Cộng sản Việt Nam, về tổ chức cơ sở đảng - cấp thấp nhất trong hệ thống tổ chức 4 cấp của Đảng hiện nay, cũng như các hoạt động trong công tác xây dựng Đảng tại tổ chức cơ sở đảng. Qua đó giúp học viên có kiến thức lý luận giúp vận dụng vào thực tiễn công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng tại cơ sở, từng bước nâng cao hơn nữa năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của từng tổ chức cơ sở đảng, của toàn Đảng.

2.2. THỰC TRẠNG CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG QUA THỰC TIỄN GIẢNG DẠY HỌC PHẦN XÂY DỰNG ĐẢNG

2.2.1. Kết quả đạt được

Một là, công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Ban Giám hiệu nhà trường và lãnh đạo khoa chuyên môn được bảo đảm và tăng cường

Công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Ban Giám hiệu nhà trường

Sự lãnh đạo, chỉ đạo của Ban Giám hiệu nhà trường có ý nghĩa quan trọng trong việc nâng cao chất lượng hoạt động giáo dục lý luận chính trị nói chung và việc áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực nói riêng. Nhận thức được điều đó trong những năm vừa qua, căn cứ vào các quy định, văn bản hướng dẫn của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh như Quyết định số 6468-QĐ/HVCTQG, ngày 21/12/2021 của Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh; Quyết định số 8678- QĐ/HVCTQGHCM, ngày 08/4/2022 của Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh. Ban giám hiệu Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ - tỉnh Quảng Ninh luôn chú trọng đến nhiệm vụ nâng cao chất lượng giảng dạy của trường. Trong mỗi cuộc giao ban hay hội nghị với cán bộ giảng viên, Ban giám hiệu đều quán triệt đến các giảng viên phải thực hiện nghiêm túc các quy định trong Quy chế quản lý đào tạo đặc biệt chú trọng nâng cao chất lượng các bài

giảng. Điều đó còn được thể hiện rõ thông qua Nghị quyết Đại hội Đảng bộ nhà trường lần thứ II, quy định 11 về QĐ-TW về “Trường chính trị chuẩn”.... Lãnh đạo nhà trường cũng thường xuyên đến trực tiếp các lớp, dự giờ qua camera để kiểm tra việc thực hiện các giờ giảng của giảng viên.

Bảng 2.1: Đánh giá về công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Ban giám hiệu trường trong thời gian qua đối với việc áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực trong giảng lý luận chính trị

STT	Nội dung	Số phiếu	Tỷ lệ %
1.	Rất tốt	2/7	28,6
2.	Tốt	4/7	57,1
3.	Trung bình	1/7	14,3
4.	Không tốt	0	0

(Nguồn: Tổng hợp phiếu khảo sát dành cho giảng viên)

Kết quả khảo sát cho thấy, đa số giảng viên đánh giá cao công tác lãnh chỉ đạo của Ban Giám hiệu nhà trường. Cụ thể: có 86,7% ý kiến giảng viên cho rằng sự chỉ đạo của Ban Giám hiệu nhà trường là tốt và rất tốt.

Cùng với đó trong các hoạt động nghiên cứu khoa học Nhà trường đều hướng vào việc đổi mới phương pháp dạy học, trong những năm gần đây rất nhiều đề tài tập trung nghiên cứu về vấn đề này như: Đề tài khoa học cấp tỉnh “*Đánh giá thực trạng, đề xuất giải pháp đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên tỉnh Quảng Ninh đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số trong giai đoạn hiện nay*”.... Một số đề tài cấp trường như: “*Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị gắn với bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng tại trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ*”; “*Xây dựng một số tình huống tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân ở cơ sở trong giảng dạy lý luận chính trị tại trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ*”.... Từ công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Ban giám hiệu nhà trường giúp cho hoạt động đổi mới phương pháp được diễn ra mạnh mẽ hơn,

giảng dạy lý luận chính trị có nhiều thay đổi được học viên và Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh đánh giá cao.

Cùng với đó, nhà trường đã chỉ đạo, phối hợp, tổ chức các cuộc hội thảo cấp tỉnh, hội thảo khoa học cấp trường, cấp khoa với nhiều nội dung trong đó có hội thảo về đổi mới nội dung, phương pháp giảng dạy lý luận chính trị nâng cao chất lượng giảng dạy như: Hội thảo *"Đổi mới nội dung, phương thức công tác giáo dục lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên và thế hệ trẻ trong thời kỳ mới"*; *"Công tác giảng dạy lý luận chính trị thí điểm cho cán bộ, đảng viên tỉnh Quảng Ninh theo hướng kết hợp truyền thống và hiện đại"*.... Hội thảo khoa học góp phần làm sâu sắc thêm nội dung, ý nghĩa việc đổi mới phương pháp giảng dạy, hiệu quả của việc lấy học viên là trung tâm. Với những chỉ đạo sát sao của Ban Giám Hiệu trong những năm qua, đã tạo chuyển biến rõ rệt, nâng cao chất lượng đào tạo, bồi dưỡng của Nhà trường hiện nay.

Về phía lãnh đạo Khoa Xây dựng Đảng

Từ sự lãnh đạo, chỉ đạo của Ban Giám hiệu nhà trường, lãnh đạo Khoa xây dựng Đảng tiến hành các hoạt động để góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị trong đó tập trung vào nội dung đổi mới phương pháp giảng dạy. Trong mỗi buổi họp chuyên môn của khoa hàng tháng, các đồng chí lãnh đạo khoa thường xuyên định hướng tư tưởng cũng như góp ý xây dựng các câu hỏi, các tình huống cho phù hợp với nội dung của từng môn học giúp giảng viên khi áp dụng phương pháp tình huống trên lớp đạt hiệu quả tốt hơn.

Bảng 2.2: Những hoạt động của lãnh đạo khoa chuyên môn để kiểm soát chất lượng áp dụng phương pháp tình huống

STT	Nội dung	Số phiếu	Tỷ lệ %
1.	Dự giờ	7/7	100
2.	Duyệt bài tập tình huống	1/7	14,3
3.	Chưa tiến hành hoạt động nào	0	0

4.	Các hoạt động khác	0	0
----	--------------------------	---	---

(Nguồn: Tổng hợp phiếu khảo sát dành cho giảng viên)

Những số liệu thu thập được thông qua khảo sát ý kiến của giảng viên khoa cho thấy, Khoa chuyên môn đã có một số hoạt động cụ thể để kiểm soát và nâng cao chất lượng áp dụng phương pháp tình huống. Trong đó chủ yếu là hoạt động dự giờ để đảm bảo sự thực hiện thống nhất. Hằng năm 100% giảng viên đều tổ chức các hoạt động dự giờ nhờ hoạt động này giúp các giảng viên có cơ hội được học tập, trao đổi kinh nghiệm lẫn nhau, giúp cho việc áp dụng các phương pháp tình huống được linh hoạt, cụ thể và hiệu quả hơn trong các nội dung bài giảng. Cùng với đó, 100% giảng viên đều phải tiến hành hoạt động thao giảng, đây là dịp giúp các giảng viên tập trung sâu hơn vào nhiệm vụ chuyên môn. Đối với học phần Xây dựng Đảng 100% các giảng viên giảng dạy đều áp dụng phương pháp tình huống, với hoạt động thao giảng hàng năm, các giảng viên chú trọng hơn vào các tình huống đã được xây dựng, bổ sung, cập nhật kịp thời những tình huống mới, những quy định mới trong giải quyết tình huống từ đó giúp nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị.

Cùng với đó, lãnh đạo khoa tiến hành hoạt động duyệt mẫu bài tập tình huống thông qua phần giáo án Word (chiếm 14,3%). Với hoạt động này giúp cho các tình huống được kiểm duyệt một cách kỹ lưỡng hơn trước khi giảng viên tiến hành hoạt động giảng dạy, giúp cho hiệu quả việc áp dụng phương pháp tình huống được đảm bảo một cách tốt nhất, chất lượng giảng dạy lý luận chính trị được nâng cao.

Hai là, nhận thức, sự chuẩn bị, của giảng viên và học viên trong áp dụng phương pháp tình huống giảng dạy học phần Xây dựng Đảng không ngừng được nâng lên

** Nhận thức của giảng viên và học viên về vai trò tầm quan trọng của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng*

Về phía giảng viên.

Giảng viên lý luận chính trị vừa là người truyền thụ kiến thức về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách,

pháp luật của Nhà nước thông qua bài giảng của mình, định hướng cho học viên giúp họ có được nhận thức và hành động đúng đắn. Đồng thời, giảng viên lý luận chính trị góp phần xây dựng, bồi đắp phẩm chất đạo đức cách mạng, lối sống tốt đẹp cho học viên.

Đội ngũ giảng viên Khoa Xây dựng Đảng giảng dạy học phần Xây dựng Đảng, Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ với 100% có trình độ thạc sỹ, 100% có trình độ cao cấp lý luận chính trị. Họ được đào tạo chính quy, bài bản tại các cơ sở giáo dục có uy tín cao trong nước, với các chuyên ngành: Xây dựng Đảng và chính quyền nhà nước; Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam; Luật; Kinh tế chính trị; Quản lý kinh tế. Chính vì vậy, hơn ai hết, giảng viên Khoa Xây dựng Đảng đều nhận thức được việc áp dụng phương pháp tích cực trong giảng dạy lý luận chính trị, trong đó có phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng.

Mỗi giảng viên luôn nêu cao tinh thần, ý thức trách nhiệm, có sự chuẩn bị chu đáo, tích cực, chủ động: từ việc xác định rõ mục tiêu cần đạt được của việc áp dụng phương pháp tình huống; nghiên cứu đối tượng học viên; lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp phù hợp; cho đến cách thức tiến hành sao cho đạt hiệu quả.

Bảng 2.3: Giảng viên đánh giá lợi ích của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng

STT	Nội dung	Số phiếu	Tỷ lệ %
1.	Giúp giảng viên phát huy tính tích cực, chủ động của học viên	5/7	71,4
2.	Giúp giảng viên mở rộng, khắc sâu thêm kiến thức trong các bài giảng	6/7	85,7
3.	Giúp giảng viên cung cấp thêm kiến thức thực tiễn liên quan đến nội dung bài học	3/7	42,9
4.	Ý kiến khác.....	0/0	0

(Nguồn: Tổng hợp phiếu khảo sát dành cho giảng viên)

Đánh giá lợi ích của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng, đa số các giảng viên đều có ý kiến khá thống nhất rằng: việc áp dụng phương pháp này sẽ giúp giảng viên phát huy tính tích cực, chủ động của học viên; Giúp giảng viên mở rộng, khắc sâu thêm kiến thức trong các bài giảng. Ngoài ra việc áp dụng phương pháp tình huống là quá trình tiếp thu 2 chiều: học viên sẽ được giảng viên cung cấp thêm kiến thức thực tiễn liên quan đến nội dung bài học ở các địa phương, cơ sở. Trong quá trình thảo luận và trao đổi với học viên, giảng viên sẽ có thêm kênh kiến thức thực tiễn để bổ sung vào bài giảng.

Trên cơ sở những đánh giá khá đầy đủ và toàn diện về những lợi ích của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng, 100% giảng viên đều khẳng định việc áp dụng phương pháp tình huống đối với học phần là quan trọng và rất quan trọng.

Về phía học viên.

Theo Quy định số 57-QĐ/TW ngày 8/2/2022 của Ban Chấp hành Trung ương về “Đối tượng, tiêu chuẩn và phân cấp đào tạo lý luận chính trị”, học viên các lớp Trung cấp lý luận chính trị của Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ bao gồm:

- Cán bộ, công chức, viên chức: cấp ủy viên cấp xã; chủ tịch, phó chủ tịch Hội đồng nhân dân, Ủy ban nhân dân; cấp trưởng, cấp phó Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, các tổ chức chính trị - xã hội cấp xã. Phó trưởng phòng và cấp phó các đơn vị tương đương cấp phòng của cấp huyện, cấp tỉnh; phó ban (đơn vị tương đương cấp ban) trực thuộc các tập đoàn kinh tế, tổng công ty Nhà nước.

- Cán bộ quân đội: chỉ huy trưởng ban chỉ huy quân sự cấp xã, chỉ huy cấp tiểu đoàn; phó chỉ huy trưởng, phó tham mưu trưởng, chính trị viên, phó ban chỉ huy quân sự cấp huyện; phó tham mưu trưởng, phó chủ nhiệm chính trị trung đoàn; lãnh đạo phòng (ban) cấp lữ đoàn, sư đoàn, bộ chỉ huy quân sự, bộ chỉ huy bộ đội biên phòng cấp tỉnh (tương đương). Cán bộ quy hoạch những chức vụ trên.

- Cán bộ công an: đội trưởng, trưởng công an cấp xã, tiểu đoàn trưởng, phó trưởng công an cấp xã, phó tiểu đoàn trưởng và tương đương; phó trưởng phòng,

phó trưởng công an cấp huyện, phó trung đoàn trưởng và tương đương. Cán bộ quy hoạch những chức vụ trên.

- Cán bộ đủ 6 năm giữ ngạch, bậc chuyên viên và tương đương; chức danh, vị trí việc làm theo quy định phải có trình độ Trung cấp lý luận chính trị và trong dự nguồn ngạch trung cấp (tương đương).

- Giảng viên lý luận chính trị ở trường, trung tâm có nhiệm vụ đào tạo lý luận chính trị.

Họ được lựa chọn cử đi học theo tiêu chuẩn nhất định: đảng viên dự bị hoặc chính thức; tốt nghiệp cao đẳng trở lên (tốt nghiệp trung học phổ thông trở lên đối với cán bộ là người dân tộc thiểu số hoặc công tác tại các xã miền núi, biên giới, hải đảo, vùng sâu, vùng xa, vùng dân tộc thiểu số, vùng có điều kiện kinh tế - xã hội đặc biệt khó khăn); cán bộ học hệ không tập trung: nữ từ 33 tuổi, nam từ 35 tuổi trở lên.

Bảng 2.4: Học viên đánh giá về tầm quan trọng trong việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng

STT	Nội dung	Số phiếu	Tỷ lệ %
1.	Rất quan trọng	38/140	27,2
2.	Quan trọng	93/140	66,5
3.	Không quan trọng	0/140	0
4.	Có cũng được, không có cũng được	9/140	6,3%
5.	Ý kiến khác.....	0/140	0
	Tổng	140	100

(Nguồn: Tổng hợp phiếu khảo sát dành cho học viên)

Qua khảo sát cho thấy, học viên các lớp Trung cấp lý luận chính trị của Trường có những nhận thức nhất định việc áp dụng phương pháp tình huống trong

giảng dạy học phần Xây dựng Đảng, có tới 93,7% học viên đánh giá việc áp dụng phương pháp tình huống là quan trọng và rất quan trọng.

Cùng với đó học viên cũng thấy được lợi ích của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng. Đây chính là yêu cầu cần đạt được trong các buổi học tập lý luận chính trị, vừa giúp củng cố các kiến thức lý luận, rèn luyện khả năng tư duy, phản biện, rèn luyện kỹ năng làm việc nhóm và còn giúp học viên vận dụng tốt kiến thức lý luận vào thực tiễn địa phương, đơn vị đang công tác. Kết quả khảo sát đã phần nào đánh giá được sự coi trọng của học viên đối với hiệu quả của việc áp dụng phương pháp tình huống đối với học phần này.

Bảng 2.5: Học viên tự đánh giá lợi ích của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng

STT	Nội dung	Số phiếu	Tỷ lệ %
1.	Giúp học viên nhận thức sâu sắc các kiến thức lý luận	87/140	62,1
2.	Giúp học viên rèn luyện khả năng tư duy, lập luận	121/140	86,4
3.	Giúp học viên áp dụng lý luận giải quyết tình huống thực tiễn diễn ra tại địa phương, đơn vị đúng quy trình	97/140	69,3
4.	Ý kiến khác.....	0/140	0

(Nguồn: Tổng hợp phiếu khảo sát dành cho học viên)

** Sự chuẩn bị của giảng viên và học viên trong áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng*

Để đảm bảo quá trình thực hiện phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng được thực hiện một cách tốt nhất thì sự chủ động, chuẩn bị chu đáo và tích cực của giảng viên sẽ giúp giảng viên tự tin hơn trong các tiết giảng, học viên hứng thú hơn.

Về phía giảng viên

- Trong công tác chuẩn bị: trước khi tiến hành phương pháp tình huống trên lớp giảng viên chủ động nghiên cứu kỹ các tình huống, chuẩn bị tình huống cho phù hợp với nội dung, chuẩn bị các phương tiện hỗ trợ phù hợp và nghiên cứu kỹ đối tượng học viên các lớp trung cấp lý luận chính trị.

Bảng 2.6: Tự đánh giá công tác chuẩn bị của giảng viên trước khi tiến hành phương pháp tình huống trên lớp

TT	Các hoạt động	Số phiếu			
		Rất tốt	Tốt	Trung bình	Chưa tốt
1	Nghiên cứu, tìm hiểu các tình huống	1/7	6/7	0	0
2	Chuẩn bị tình huống	1/7	5/7	1/7	0
3	Chuẩn bị phương tiện hỗ trợ	1/7	4/7	2/7	0
4	Nghiên cứu đối tượng học viên	1/7	3/7	3/7	0

(Nguồn: Tổng hợp phiếu khảo sát dành cho giảng viên)

+ Với việc nghiên cứu và chuẩn bị tình huống

Trong quá trình chuẩn bị cho tiết giảng, các giảng viên trong khoa đã đặt ra mục tiêu rõ ràng với thái độ nghiêm túc, tích cực; tinh thần chủ động và đầu tư thời gian nghiên cứu tình huống để đảm bảo sự phù hợp với đối tượng, tình huống gắn với thực tiễn tại địa phương, cơ sở của các đối tượng học viên. 100% giảng viên đều đánh giá việc nghiên cứu, chuẩn bị tình huống của mình ở mức tốt và rất tốt.

+ Nghiên cứu về đối tượng học viên

Trước khi tiến hành giảng dạy, các giảng viên trong khoa xây dựng Đảng đều dành thời gian để tìm hiểu đặc điểm học viên ở từng lớp. Học viên tham gia các lớp Trung cấp lý luận chính trị phần lớn là cán bộ công chức, viên chức, thường có độ tuổi không đồng đều, làm việc trong nhiều lĩnh vực khác nhau nhưng đa số học viên đều có nhu cầu chung là muốn trao đổi về những nội dung có liên quan đến chuyên môn, những quy định, văn bản mới có liên quan đến nội dung học viên quan tâm.... Xuất phát từ đặc điểm này, khi xây dựng kế hoạch bài giảng, các

giảng viên trong khoa Xây dựng Đảng đều phải có sự tính toán, lựa chọn kỹ tình huống phù hợp với từng đối tượng học viên của từng lớp.

+ Lựa chọn phương tiện thực hiện phương tiện hỗ trợ

Trên cơ sở xây dựng tình huống phù hợp với từng nhóm đối tượng học viên, để phát huy tính tích cực, chủ động của người học, các giảng viên luôn quan tâm tới việc lựa chọn, sử dụng các phương tiện hỗ trợ như giấy A0, bút dạ, ghim bảng, bối cảnh... Với sự chuẩn bị chu đáo và tích cực của giảng viên đã tạo ra những tác động tích cực.

- Quá trình thực hiện phương pháp:

Với sự chuẩn bị chu đáo, trong quá trình tiến hành phương pháp giảng viên luôn chủ động thực hiện phương pháp, bao quát lớp giờ, giải quyết tốt những vấn đề phát sinh, định hướng thông tin một cách trọng tâm, tạo ra sự hấp dẫn, hứng thú trong học tập các môn lý luận chính trị.

Về phía học viên

Để có được tiết giảng có nội dung áp dụng phương pháp tình huống hiệu quả, học viên đóng một vai trò vô cùng quan trọng, sự tương tác, chủ động của học viên giúp cho hiệu quả việc áp dụng phương pháp tình huống đạt kết quả tốt nhất.

Trong nội dung áp dụng phương pháp tình huống, học viên phải chuẩn bị những nội dung mà giảng viên đã định hướng. Vì vậy để có được một bài trình bày có nội dung sâu sắc, đầy đủ, thông tin phong phú thì đòi hỏi học viên không chỉ cần đọc giáo trình mà còn phải tìm tòi tài liệu tham khảo, phải cập nhật nhiều nguồn thông tin. Nhờ đó giúp học viên rèn luyện năng lực tự học, tự nghiên cứu, phát huy tinh thần chủ động.

Cùng với đó học viên phát triển các năng lực cá nhân như năng lực phân tích và tổng hợp kiến thức; phát triển tư duy logic, độc lập; khả năng hòa nhập, thích nghi. Đặc biệt đây là cơ hội để học viên rèn luyện kỹ năng thuyết trình, sự tự tin trong giao tiếp. Đây là kỹ năng cần thiết đối với học viên hiện nay. Dù làm việc trong bất cứ lĩnh vực nào, dù ít hay nhiều mỗi người đều có thể phải trình bày một vấn đề trước nhóm làm việc, với người quản lý, trước công chúng. Thông qua

phương pháp tình huống học viên được tập duyệt kỹ năng phát biểu, trình bày trước tập thể. Qua nhiều lần như vậy, họ sẽ tiến bộ rất nhanh về phong cách trình bày.

Thông qua quá trình tranh luận, phân tích làm sáng tỏ tình huống giúp học viên hiểu và nắm vững kiến thức hơn, khai thác nhiều khía cạnh thậm chí tìm ra được những vấn đề phức tạp liên quan. Trên cơ sở hiểu và nắm vững kiến thức lý luận, học viên biết vận dụng có hiệu quả vào giải quyết công việc cụ thể tại địa phương, đơn vị.

Kết quả khảo sát từ học viên cho thấy: Trong các giờ học áp dụng phương pháp tình huống ở từng lớp, với từng giảng viên khác nhau thì sự tham gia, chủ động của học viên cũng khác nhau. Cụ thể: số học viên tích cực 67/140 (= 47,9%) và thi thoảng tham gia 58/140 (= 41,4 %). Chỉ có 15/140 (= 10,7%) học viên không bao giờ tham gia. Như vậy, về đa số học viên đã tích cực chủ động tham gia, giờ thảo luận đã phát huy được tinh thần hăng hái của học viên.

Nhờ ý thức chủ động tích cực của các giảng viên từ khâu chuẩn bị đến khâu thực hiện và sự phối hợp, tương tác của học viên nên chất lượng các giờ giảng áp dụng phương pháp tình huống trong học phần Xây dựng Đảng được học viên đánh giá tương đối tốt.

Bảng 2.7: Đánh giá chất lượng giờ giảng học phần Xây dựng Đảng có áp dụng phương pháp tình huống

STT	Nội dung	Số phiếu	Tỷ lệ %
1.	Tốt	76/140	54,3
2.	Khá	47/140	33,6
3	Trung bình	17/140	12,1
4.	Kém	0/140	0
5.	Ý kiến khác	0/140	0
	Tổng	140	100

(Nguồn: Tổng hợp phiếu khảo sát dành cho học viên)

Theo kết quả khảo sát từ học viên cho thấy giờ giảng môn Xây dựng Đảng có áp dụng phương pháp tình huống của giảng viên được học viên đánh giá tương đối cao. Cụ thể là có 76/140 phiếu trả lời của học viên cho rằng chất lượng giờ giảng môn Xây dựng Đảng có áp dụng phương pháp tình huống ở mức tốt (= 54,3%); 47/140 phiếu (= 33,6%) đánh giá xếp loại ở mức khá, chỉ có 17/140 phiếu (= 12,1%) học viên xếp loại chất lượng giờ giảng môn Xây dựng Đảng có áp dụng phương pháp tình huống đạt mức trung bình. Không có học viên nào đánh giá chất lượng kém.

Ba là, lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy tương đối phù hợp

Trong quá trình áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy, các giảng viên trong Khoa đã đặt ra mục tiêu rõ ràng với thái độ nghiêm túc, tích cực; tinh thần chủ động và đầu tư thời gian nghiên cứu, lựa chọn nội dung phù hợp với từng bài và phù hợp với đối tượng học viên các lớp.

Chẳng hạn:

* Lựa chọn áp dụng phương pháp tình huống trong *bài 6: Công tác cán bộ của tổ chức cơ sở đảng*

Tại mục 1.3. Nội dung công tác cán bộ của tổ chức cơ sở đảng, với việc luận giải cho học viên những kiến thức chính cơ bản về nội dung công tác cán bộ, tại phân bổ nhiệm và bổ nhiệm lại cán bộ bên cạnh việc luận giải cho học viên những kiến thức lý luận về vấn đề này giảng viên đưa ra một tình huống về bổ nhiệm cán bộ để giúp khắc sâu kiến thức lý luận, áp dụng vào thực tiễn cơ sở hiện nay.

- *Bước 1: Giảng viên mô tả tình huống.*

Đồng chí Nguyễn Văn T là đảng viên, phó trưởng phòng Y của Sở X. Đồng chí được cấp có thẩm quyền phê duyệt quy hoạch vào chức danh trưởng phòng X năm 2021.

Trong khoảng thời gian trên, đồng chí T vi phạm kỷ luật lao động, không thực hiện đúng thời gian làm việc tại cơ quan. Tháng 6 năm 2020, Hội đồng kỷ luật sở X họp đề nghị giám đốc sở kỷ luật đồng chí T với hình thức khiển trách.

Tháng 5 năm 2021, Đảng bộ sở X tiến hành Đại hội nhiệm kỳ 2020- 2025, đồng chí T được giới thiệu nhân sự cấp ủy. Khi trình bày phương án nhân sự Ban Thường vụ Đảng ủy khối các cơ quan tỉnh cho rằng đồng chí T được chấp nhận.

Trong tình huống này, Ban Thường vụ Đảng ủy khối các cơ quan tỉnh có đúng không? Vì sao?

- *Bước 2: Giảng viên phân nhóm thảo luận, cho thời gian suy nghĩ trả lời tình huống.*

- *Bước 3: Giảng viên mời đại diện học viên lên trình bày cách giải quyết tình huống trên.*

- *Bước 4: Giảng viên kết luận.*

Căn cứ Quy định số 80-QĐ/TW, ngày 18/8/2022 của Bộ Chính trị về phân cấp quản lý cán bộ và bổ nhiệm, giới thiệu cán bộ ứng cử tại tại mục 7, điều 18, chương III bổ nhiệm và giới thiệu cán bộ ứng cử có quy định rất rõ:

Cán bộ bị kỷ luật thì không phân công, bổ nhiệm, giới thiệu ứng cử vào chức vụ cao hơn chức vụ bị kỷ luật trong khoảng thời gian như sau (tính từ ngày ký quyết định kỷ luật):

- 12 tháng đối với hình thức kỷ luật Khiển trách
- 30 tháng đối với hình thức kỷ luật Cảnh cáo
- 60 tháng đối với hình thức kỷ luật Cách chức

Điều 82 luật cán bộ, công chức (ban hành ngày 13/11/2008, có hiệu lực thi hành từ ngày 1/1/2010) và luật sửa đổi, bổ sung một số điều của luật cán bộ công chức và viên chức (ban hành ngày 25/11/2019)

Tại điểm 2: Cán bộ, công chức bị xử lý kỷ luật thì xử lý như sau:

a) *Trường hợp bị kỷ luật bằng hình thức khiển trách, cảnh cáo hoặc hạ bậc lương thì không thực hiện việc nâng ngạch, quy hoạch, đào tạo, bổ nhiệm vào chức vụ cao hơn trong thời hạn 12 tháng, kể từ ngày quyết định kỷ luật có hiệu lực.*

Tại điểm 3: *Cán bộ, công chức đang trong thời gian xử lý kỷ luật, đang bị điều tra, truy tố, xét xử thì không được ứng cử, đề cử, bổ nhiệm, điều động, luân chuyển, biệt phái, đào tạo, bồi dưỡng, thi nâng ngạch hoặc thôi việc”.*

Riêng đối với đảng viên thì còn phải thực hiện Điều lệ đảng, trong đó quy định: đảng viên bị kỷ luật cách chức, trong vòng 1 năm kể từ ngày có quyết định kỷ luật, không được bầu vào cấp ủy, không được bổ nhiệm vào chức vụ tương đương và cao hơn (khoản 3, điều 40 Điều lệ đảng)

Trong tình huống trên, Ban Thường vụ Đảng ủy khối các cơ quan tỉnh chưa đúng, đồng chí T bị kỷ luật khiển trách đang trong thời gian thi hành, nên căn cứ vào các điều nêu trên đồng chí không được bổ nhiệm chức vụ cao hơn hoặc tương đương. Tiến hành thông báo bằng văn bản cho Sở X, đồng thời thông báo cho đồng chí T để kịp thời giải quyết theo đúng quy định của Đảng.

Như vậy thông qua tình huống bổ nhiệm cán bộ, giúp học viên nhận thức sâu sắc hơn các quy định của Đảng và việc giải quyết tình huống trong thực tiễn hiện nay, đảm bảo mục tiêu gắn lý luận với thực tiễn.

Trong phiếu khảo sát đối với học viên khi được hỏi: Đồng chí đánh giá như thế nào về việc giảng viên áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng? Kết quả lấy ý kiến học viên tại một số lớp Trung cấp lý luận chính trị như sau:

Bảng 2.8: Học viên đánh giá về sự hợp lý trong việc áp dụng phương pháp tình huống trong mỗi nội dung bài giảng

STT	Nội dung	Số phiếu	Tỷ lệ %
1.	Hợp lý	124/140	88,6
2	Chưa hợp lý	16/140	11,4
3.	Ý kiến khác.....	0/100	0
	Tổng	140	100

(Nguồn: Tổng hợp phiếu lấy ý kiến dành cho học viên)

Kết quả trên cho thấy, đa số học viên đánh giá giảng viên áp dụng phương pháp tình huống là hợp lý 124/140 (= 88,6%) chỉ có 16/140 phiếu

(=11,4%) cho rằng chưa hợp lý. Như vậy, thông qua kết quả khảo sát có thể thấy học viên đánh giá giảng viên lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy là tương đối phù hợp.

Bốn là, cơ sở vật chất phục vụ cho việc áp dụng phương pháp tình huống ngày càng được đảm bảo

Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ được sự quan tâm của lãnh đạo tỉnh được đầu tư một hệ thống cơ sở hạ tầng tương đối đồng bộ, hiện đại.

Hệ thống phòng học khang trang, rộng rãi cùng với cũng như trang thiết bị phục vụ cho việc giảng dạy tương đối đầy đủ. Chính sự đầu tư quan tâm xây dựng đồng bộ đó đã giúp cho giảng viên có trang thiết bị, môi trường tốt nhất để linh hoạt áp dụng các phương pháp khác nhau, trong đó có phương pháp tình huống.

Trường còn được đầu tư một thư viện với nhiều loại sách khác nhau, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của học viên, nhất là nhu cầu tìm hiểu về các loại sách chính trị, đây cũng là điều kiện thuận lợi cho cả giảng viên và học viên trong quá trình giảng dạy và học tập lý luận chính trị, đặc biệt là khi áp dụng phương pháp tình huống cần huy động khối kiến thức rất rộng, nếu chỉ trong sách giáo trình là không thể đủ.

Chính sự quan tâm, đầu tư của tỉnh về cơ sở vật chất, phương tiện dạy học... giúp cho giảng viên và học viên có những thuận lợi nhất định trong áp dụng phương pháp tình huống góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị.

2.2.2. Hạn chế

Tuy đã đạt được những kết quả nhất định, tạo sự chuyển biến tích cực, nhưng việc áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy học phần Xây dựng Đảng trong chương trình Trung cấp lý luận chính trị vẫn còn những hạn chế nhất định:

Một là, một số học viên, giảng viên chưa nhận thức đúng vai trò, tầm quan trọng của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng

Về phía học viên

Nhận thức của học viên về tầm quan trọng trọng việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng có ý nghĩa quan trọng ảnh hưởng đến ý thức, tư tưởng, thái độ và sự hợp tác của học viên với giảng viên trong các giờ học, về cơ bản học viên đã có nhận thức đúng đắn về vai trò, tầm quan trọng của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng. Tuy nhiên theo khảo sát (Biểu 2.4) vẫn còn $9/140 = (6,3\%)$ học viên nhận thức rằng đối với việc giảng dạy học phần Xây dựng đảng việc áp dụng phương pháp tình huống “có cũng được, không có cũng được”.

Một số học viên có những biểu hiện ít quan tâm, xem nhẹ, coi thường việc học tập, vì cho rằng đây là phần kiến thức mở rộng, không phải phần kiến thức chính của bài cần nắm vững; xác định động cơ, mục đích học tập không đúng đắn, học không vì mục đích bù đắp những tri thức, kỹ năng còn thiếu, mà học vì lý do thăng tiến, hoàn thiện bằng cấp, đáp ứng tiêu chuẩn được đề bạt, bổ nhiệm lên những vị trí cao hơn. Trong lớp học, một số học viên còn thiếu nghiêm túc, dùng zalo, facebook, chơi game, nói chuyện riêng... chưa chú ý lắng nghe bài giảng.

Trong nội dung áp dụng phương pháp tình huống, một số học viên chưa phát huy được tinh thần sôi nổi, hăng hái xây dựng, không khí lớp học còn trầm. Kỹ năng làm việc nhóm và giải quyết tình huống của một bộ phận học viên thiếu và yếu.

Do đặc thù của học viên các lớp không tập trung, vừa học vừa làm, không tách rời khỏi công việc, bởi vậy vẫn còn một số học viên tranh thủ làm việc riêng chưa tập trung vào nội dung bài giảng và giải quyết tình huống được giao.

Trong quá trình sử dụng phương pháp tình huống, đôi lúc chưa phát huy hết được tinh thần làm việc của tất cả các thành viên trong nhóm như đã phân công; học viên chủ yếu thảo luận theo từng bàn, thậm chí từng cá nhân làm việc riêng lẻ. Điều này dẫn đến việc chưa tạo được sự thống nhất cao trong mỗi câu trả lời của từng tổ, nhóm.

Khi báo cáo kết quả làm việc của nhóm thường có tình trạng khoán cho tổ trưởng hay một vài thành viên tích cực trong nhóm. Có những học viên tích cực

hầu như bài tập tình huống nào cũng trả lời, trong khi rất nhiều thành viên khác trong nhóm ít khi phát biểu. Với mỗi câu trả lời của nhóm thường có sự thống nhất xuôi chiều mà chưa có được các ý kiến phản biện, bổ sung của các thành viên trong nhóm hay các nhóm khác trong lớp. Khi được hỏi về việc học viên tham gia ý kiến trong các tình huống thì có tới 58/140 (= 41,4 %) thì thoải mái tham gia, thậm chí có những học viên được hỏi chưa bao giờ tham gia chỉ 15/140 (= 10,7%) học viên.

Bảng 2.9: Đánh giá tham gia ý kiến của học viên trong thực hiện phương pháp tình huống tại học phần Xây dựng Đảng

STT	Nội dung	Số phiếu	Tỷ lệ %
1.	Tích cực	67/140	47,9
2.	Thỉnh thoảng	58/140	41,4
3.	Không bao giờ	15/140	10,7
4	Ý kiến khác.....	0/100	0
	Tổng	140	100

(Nguồn: Tổng hợp phiếu khảo sát dành cho học viên)

Trong các câu trả lời, học viên thường mới chủ yếu trả lời nội dung lý thuyết nói chung chung, chưa cụ thể, chưa chỉ rõ các văn bản, quy định áp dụng.

Về phía giảng viên

Các giảng viên đều thấy sự quan trọng của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng tuy nhiên một số giảng viên đưa tình huống còn chung chung, thậm chí có tính trùng lặp giữa các bài, tình huống quá khó, tình huống chưa kịp thời cập nhật các vấn đề mới phát sinh... điều đó không tạo được không khí sôi nổi, tích cực, trong học viên, làm giảm chất lượng bài giảng lý luận chính trị.

Hai là, việc lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng có lúc còn chung chung

Khi đánh giá về mức độ phù hợp của việc lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng đa số học viên đánh giá phù hợp và tương đối phù hợp. Tuy nhiên, vẫn còn 16/140 phiếu (=11,4%) cho rằng chưa phù hợp. Như vậy, thông qua kết quả khảo sát có thể thấy một số học viên đánh giá giảng viên lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy còn chưa sát với yêu cầu (Bảng 2.5).

Thực tế đôi khi, một số giảng viên khi áp dụng phương pháp tình huống còn chưa thực sự nghiên cứu kỹ đối tượng học viên, chưa kịp thời cập nhật những văn bản mới, những tình huống mới nảy sinh trong thực tiễn, thiết kế tình huống còn chung chung...điều này dẫn tới tình huống chưa phù hợp với nội dung bài giảng và đối tượng học viên.

Chẳng hạn: Đối với lớp Trung cấp lý luận chính trị hệ tập trung (A) thông thường, giảng viên lựa chọn tình huống khó, học viên chưa có nhiều kinh nghiệm thực tiễn, khiến cho học viên khó luận giải được, sự lựa chọn tình huống này là không phù hợp vì học viên học hệ tập trung (A) là những cán bộ trẻ vừa tốt nghiệp lớp 12, trung cấp hoặc cao đẳng, đại học; đa số chưa có kinh nghiệm nhiều trong công tác, trong thực tiễn; sự nhận thức và tiếp thu còn hạn chế. Tuy nhiên cũng là hệ A nhưng với lớp A60, A61 đây lại là những cán bộ Công an, kinh nghiệm thực tiễn rất nhiều, vẫn lựa chọn những tình huống như lớp A thông thường thì khó tạo được hứng thú trong học viên, đặc biệt các tình huống không gắn với ngành họ. Điều này chỉ rõ sự không phù hợp trong lựa chọn tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng.

Ba là, quy trình thực hiện phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng có chỗ chưa thống nhất

Đối với việc thực hiện phương pháp giảng dạy tích cực, việc đảm bảo đúng quy trình tạo ra sự đồng bộ, đảm bảo đúng các bước tiến hành giúp cho hiệu quả giảng dạy đạt kết quả tốt nhất. Tuy nhiên, một vài năm trở lại đây trường thường xuyên không có các lớp tập huấn kỹ năng, phương pháp giảng dạy tích cực trong đó có phương pháp tình huống, dẫn tới tình trạng mỗi giảng viên thực hiện một

kiểu, không có một quy trình thống nhất. Khi được hỏi về cách thức giảng viên áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng có tới 50/140 (=35,7%) học viên cho rằng mỗi giảng viên áp dụng một kiểu khác nhau. Điều đó cho thấy việc thực hiện phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng cần được thống nhất một quy trình thực hiện.

Biểu 2.10: Cách thức áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng

STT	Nội dung	Số phiếu	Tỷ lệ %
1.	Các giảng viên đều thực hiện giống nhau	90/140	64,3%
2.	Mỗi người một kiểu	50/140	35,7%
3	Ý kiến khác	0/140	0
	Tổng	140	100

(Nguồn: Tổng hợp phiếu khảo sát dành cho học viên)

Bốn là, cơ sở vật chất tại nhà trường và một số trung tâm kết hợp mở lớp còn chưa đáp ứng được yêu cầu. Số lượng học viên quá đông trong một lớp học ảnh hưởng đến chất lượng việc áp dụng phương pháp tình huống

Về cơ bản trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ được tỉnh quan tâm, đầu tư trang thiết bị giảng dạy tương đối hiện đại, tuy nhiên để đảm bảo yêu cầu áp dụng phương pháp tình huống vẫn còn một số tồn tại. Một trong những yêu cầu của việc áp dụng phương pháp tình huống là không gian phải rộng, bàn học phải dễ dàng di chuyển, tạo hình một cách nhịp nhàng điều này vẫn là hạn chế tại trường hiện nay.

Bên cạnh đó cơ sở vật chất, phương tiện, trang thiết bị phục vụ việc áp dụng phương pháp tình huống ở một số trung tâm Bồi dưỡng chính trị và cơ sở liên kết đào tạo còn chưa đảm bảo. Hiện nay tại Trường cũng như tại các trung tâm chính trị, các phòng học thiết kế chủ yếu cho hoạt động hội họp, nghiên cứu đơn thuần. Trong khi đó, để phục vụ thực hiện phương pháp hiện đại cần có những phòng học

thông minh, được thiết kế đúng theo mô hình phát huy hết được yêu cầu của làm việc nhóm.

Năm là, công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Ban Giám hiệu Nhà trường và lãnh đạo Khoa Xây dựng Đảng chưa thường xuyên.

Về phía Ban Giám hiệu Nhà trường.

Mặc dù Ban Giám hiệu Nhà trường đã quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo việc đổi mới phương pháp giảng dạy. Tuy nhiên, việc tuyên truyền, đánh giá hiệu quả việc áp dụng phương pháp tích cực trong giảng dạy lý luận chính trị còn chưa thường xuyên, chủ yếu tiến hành vào các dịp thao giảng, dự giờ.

Nhà trường không thường xuyên tổ chức chương trình tập huấn, bồi dưỡng về kỹ năng áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực trong giảng dạy lý luận chính trị hiện nay.

Về phía lãnh đạo Khoa Xây dựng Đảng.

Chưa tiến hành thường xuyên các buổi sinh hoạt chuyên môn với nội dung xây dựng tình huống gắn với nội dung chuyên đề học phần Xây dựng Đảng. Chủ yếu việc áp dụng các tình huống trong giảng dạy là do giảng viên tự nghiên cứu, tìm tòi, cập nhật, và xây dựng điều đó gây khó khăn cho giảng viên trong việc linh hoạt áp dụng các tình huống.

Hình thức tổ chức sinh hoạt chuyên môn chưa đa dạng, giảng viên hiện nay đa số là giảng viên trẻ, kinh nghiệm thực tiễn chưa phong phú trong khi đó học viên là những người trực tiếp làm công việc chuyên môn, bởi vậy muốn có tình huống chất lượng, sát thực tiễn, giàu sức thuyết phục thì cần đa dạng các hình thức trong đó chú trọng điển hình hoạt động nghiên cứu thực tế tại cơ sở hiện nay.

Việc áp dụng phương pháp tích cực trong giảng dạy lý luận chính trị cũng như phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng thời gian qua còn một số hạn chế, yếu kém nhất định điều đó trực tiếp tác động, ảnh hưởng đến chất lượng giáo dục lý luận chính trị hiện nay.

2.2.3. Nguyên nhân của hạn chế

Có nhiều nguyên nhân dẫn đến thực trạng nêu trên, bao gồm nguyên nhân khách quan và nguyên nhân chủ quan.

2.2.3.1. Nguyên nhân khách quan

- Trên thực tế cho đến nay việc thực hiện theo quy trình, các bước chưa có hướng dẫn cụ thể bởi vậy chưa có sự thống nhất trong quá trình áp dụng. Đồng thời, để đánh giá chất lượng giảng dạy lý luận chính trị thông qua áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng cũng không có những tiêu chí đánh giá cụ thể, vì không phải nhiệm vụ bắt buộc. Do đó, bản thân mỗi giảng viên khi tiến hành áp dụng theo một hướng khác nhau. Theo quan sát, học viên nhận xét là mỗi người có cách thức áp dụng khác nhau, nội dung áp dụng phụ thuộc vào kinh nghiệm khác nhau của mỗi giảng viên. Điều này sẽ khiến cho học viên khó nắm được quy trình các bước tiến hành phương pháp tình huống.

- Lãnh đạo Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ và lãnh đạo khoa chuyên môn chưa có những chỉ đạo cụ thể trong việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng. Việc dự giờ, góp ý chưa được triển khai thường xuyên, xây dựng ngân hàng tình huống chưa thực hiện được.

- Cơ sở vật chất, phương tiện, trang thiết bị phục vụ việc áp dụng phương pháp tình huống ở một số trung tâm Bồi dưỡng chính trị và cơ sở liên kết đào tạo còn chưa đảm bảo. Hiện nay tại Trường cũng như tại các trung tâm chính trị, các phòng học thiết kế chủ yếu cho hoạt động hội họp, nghiên cứu đơn thuần. Trong khi đó, để phục vụ việc áp dụng phương pháp tình huống cần có những phòng học thông minh, được thiết kế đúng theo mô hình phát huy hết được yêu cầu của các nội dung áp dụng phương pháp tình huống.

- Nhà trường thực hiện cơ chế tự chủ một phần (40%), do đó giảng viên phải lên lớp quá nhiều (có những giảng viên giảng vượt định mức quy định đến 300%), nên không có hứng thú, không có thời gian đầu tư cho phương pháp.

2.2.3.2. Nguyên nhân chủ quan

- Về phía giảng viên: một số giảng viên chưa thực sự coi trọng việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng.

Một số giảng viên còn hạn chế về kỹ năng áp dụng phương pháp trong quá trình triển khai chưa thu hút được sự quan tâm, chú ý của học viên.

Một số giảng viên còn thiếu kiến thức thực tiễn bởi vậy trong quá trình xây dựng tình huống đôi khi chưa sát với vấn đề thực tế đang diễn ra, chưa tạo được hứng thú trong học viên.

- Về phía học viên: Một số học viên nhận thức chưa đầy đủ, chưa đúng đắn, chưa xác định được động cơ, mục đích trong học tập. Bởi vậy, học viên còn có tâm lý chủ quan, không chú ý, không quan tâm.

Như vậy, việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng thời gian qua đã đạt được những kết quả nhất định, tạo sự chuyển biến quan trọng trong giáo dục lý luận chính trị, tuy nhiên vẫn còn tồn tại những hạn chế, yếu kém. Những hạn chế, yếu kém này xuất phát từ cả nguyên nhân chủ quan và nguyên nhân khách quan. Từ thực trạng trên, vấn đề đặt ra là phải nhanh chóng tìm ra giải pháp thiết thực, hiệu quả để nâng cao chất lượng giảng dạy học phần Xây dựng Đảng và chất lượng giảng dạy lý luận chính trị tại trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ hiện nay.

Chương 3

GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG QUA THỰC TIỄN GIẢNG DẠY HỌC PHẦN XÂY DỰNG ĐẢNG

3.1. MỘT SỐ GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ BẰNG PHƯƠNG PHÁP TÌNH HUỐNG QUA THỰC TIỄN GIẢNG DẠY HỌC PHẦN XÂY DỰNG ĐẢNG

3.1.1. Tiếp tục nâng cao nhận thức, trách nhiệm giảng viên, học viên trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống

Đây là giải pháp cơ bản, giữ vai trò chủ đạo, xuyên suốt, tạo tiền đề để thực hiện tốt các giải pháp khác nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống. Áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy là một nội dung quan trọng, góp phần đổi mới hình thức giảng dạy. Qua đó, nâng cao chất lượng giáo dục lý luận chính trị, gắn chặt lý luận với thực tiễn. Thực tế những năm qua cho thấy, vẫn còn một số giảng viên, học viên nhận thức chưa đúng đắn, chưa đầy đủ về vai trò, tầm quan trọng của việc áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy. Vì vậy, tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về nhận thức, trách nhiệm của giảng viên, học viên là giải pháp quan trọng hàng đầu.

Để thực hiện tốt giải pháp này, cần tập trung vào một số nội dung, biện pháp chủ yếu sau:

Một là, đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục để học viên nhận thức được vị trí, vai trò, tầm quan trọng của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị, giảng viên tiếp tục phát huy tính thuận chủ động trong nâng cao chất lượng giảng dạy bằng phương pháp tình huống

Mọi hoạt động của con người đều bắt đầu từ nhận thức, trên cơ sở nhận thức, chỉ có nhận thức đúng mới có cơ sở cho hành động đúng. Do vậy, cần đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục làm cho giảng viên, học viên nhận thức rõ việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị đối với một số học phần

phù hợp là quyền lợi và trách nhiệm của mình; coi đó là nhu cầu tự thân, việc làm thường xuyên, liên tục. Kiên quyết đấu tranh, khắc phục triệt để cách nhìn nhận cho rằng học tập, áp dụng phương pháp tích cực trong đó có phương pháp tình huống là phụ, có cũng được, không có cũng được. Cần lựa chọn nội dung, hình thức tuyên truyền, giáo dục phù hợp như tổ chức hội thảo khoa học, tọa đàm, sinh hoạt chuyên đề; đi nghiên cứu thực tế; tổ chức hội thi...

Hai là, giảng viên, học viên cần nhận thức rõ trách nhiệm của mình trong việc nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống.

Mỗi giảng viên, học viên có vị trí, vai trò, trách nhiệm khác nhau. Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống đòi hỏi phải phát huy trách nhiệm của giảng viên, học viên. Cụ thể:

Đối với giảng viên.

Giảng viên phải không ngừng học tập, tự mình trau dồi, tích lũy kiến thức ở mọi nơi, mọi lúc bằng nhiều hình thức khác nhau như học tập nâng cao trình độ, tham gia khóa học bồi dưỡng.... Hiện nay với sự phát triển của công nghệ thông tin, đây là cơ hội cho giảng viên học tập, nâng cao chất lượng giảng dạy thông qua các phương tiện thông tin đại chúng như báo, đài, phát thanh, truyền hình, internet... ngoài ra thông qua hội thảo khoa học, tọa đàm; thông qua nghiên cứu thực tế; thông qua học hỏi kinh nghiệm của đồng nghiệp... giảng viên có thể tự mình tích lũy, nâng cao trình độ. Chỉ có như vậy mới đáp ứng được yêu cầu giảng dạy ngày càng cao hiện nay, đảm bảo bài giảng phong phú, giàu sức thuyết phục.

Giảng viên phải thực sự yêu nghề, tâm huyết với nghề, vững lý luận, có phong kiến thức. Đây chính là cơ sở, là động lực thôi thúc trách nhiệm và nhiệt huyết của người giảng viên. Chính từ sự yêu nghề, tâm huyết, trách nhiệm mà giảng viên sẽ biết chắt lọc kiến thức, lựa chọn nội dung phù hợp, cập nhật thông tin thời sự, đề rồi với từng lớp, từng đối tượng đưa ra các tình huống phù hợp, thực tế. Khi thực hiện phương pháp có đảm bảo đúng quy trình song thiếu đi một chút nhiệt tình, tâm huyết sẽ giảm đi tính sâu sắc, sự lan tỏa.

Giảng viên phải có nghiệp vụ sư phạm. Một trong những yêu cầu bắt buộc đối với giảng viên để áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị có hiệu quả là phải có nghiệp vụ sư phạm, Chủ động, bình tĩnh, tự tin, nhiệt tình, kết hợp áp dụng phương pháp tình huống và bao quát lớp học, có những kỹ năng và phương pháp sư phạm trong dẫn dắt, điều hành, xử lý tình huống nhằm làm nội dung áp dụng phương pháp tình huống thêm sôi nổi, tạo được sự hứng thú, cuốn hút, phát huy tính chủ động, sáng tạo đối với học viên. Để có nghiệp vụ sư phạm ngoài việc phải học qua lớp bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm theo quy định, mỗi giảng viên cần thường xuyên dự giờ các giảng viên khác để học hỏi và trao đổi kinh nghiệm.

Đối với học viên.

Trước tiên, học viên phải xác định đúng động cơ, mục đích học tập lý luận chính trị. Đây là yếu tố quan trọng hàng đầu, nó tác động trực tiếp đến quá trình học tập, rèn luyện của học viên, tác động trực tiếp đến kết quả học tập. Học để làm gì? Chỉ khi nào, học viên xác định đúng mục đích của việc học tập thì chắc chắn việc học tập sẽ trong sáng, thuận lợi và tất yếu hiệu quả sẽ cao. Ngược lại, nếu chỉ coi việc học tập này để đủ điều kiện thi hết môn, đủ bằng cấp, bổ sung tiêu chuẩn quy hoạch, bổ nhiệm thì việc học tập khó chất lượng, hiệu quả.

Khi đã xác định đúng động cơ học tập thì học viên mới có thái độ học tập nghiêm túc. Khi giảng viên triển khai phương pháp tình huống học viên mới tập trung, nghiêm túc trong giải quyết tình huống, không làm việc riêng, sử dụng điện thoại. Từ đó giúp cho phương pháp tình huống phát huy được hiệu quả và đạt được mục tiêu của quá trình dạy học. Thiết nghĩ mỗi học viên khi tham gia học tập lý luận chính trị cần phải phát huy trách nhiệm của mình, xác định đúng mục đích học tập, thái độ học tập nghiêm túc để việc học tập đạt được kết quả cao.

Như vậy, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của giảng viên, học viên đối với việc nâng cao hiệu quả việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị là một trong những giải pháp quan trọng góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị hiện nay.

3.1.2. Chú trọng lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy lý luận chính trị phù hợp

Chú trọng lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy lý luận chính trị phù hợp đây là giải pháp quan trọng có ý nghĩa trực tiếp nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống.

Chương trình trung cấp lý luận chính trị theo Quyết định số 292/QĐ-HVCTQG của Giám đốc Học viện có nhiều nội dung mới so với giáo trình cũ. Khi tiếp nhận bài giảng được phân công, giảng viên xác định rõ những nội dung bài giảng. Từ đó khu biệt những kiến thức có liên quan đến vấn đề cần liên hệ, giảng giải. Sưu tầm tài liệu có liên quan, tìm dẫn chứng minh họa cho nội dung đó và xác định cần ứng dụng phương pháp tình huống trong nội dung nào.

Trong một buổi giảng chúng ta có thể áp dụng một số phương pháp khác nhau trong giảng dạy. Trong đó, phương pháp tình huống là một trong những phương pháp hiệu quả giúp phần nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị. Phương pháp này vừa có tác dụng đề ra nhiệm vụ nhận thức cho người học để định hướng cho quá trình tìm tòi, khai thác các tri thức, vừa làm phát triển ở họ trí tuệ và kỹ năng vận dụng lý luận vào thực tiễn. Chúng ta đã sử dụng phương pháp tình huống nhuần nhuyễn, hiệu quả, phù hợp sẽ góp phần đem lại thành công cho bài học.

Việc lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy như thế nào là phù hợp, tiêu chí nào để đánh giá hay nhận biết là phù hợp? Cần đảm bảo một số yêu cầu sau:

Thứ nhất: Học viên nắm được kiến thức, kỹ năng cơ bản và biết vận dụng vào thực tiễn công việc của bản thân.

Thứ hai: phương pháp đó phải phù hợp với đối tượng học viên, giúp học viên có các kỹ năng học tập (xử lý thông tin, giao tiếp, hợp tác, tự đánh giá lẫn nhau); Học viên tích cực chủ động khám phá kiến thức, mạnh dạn, tự tin, tự giác và sáng tạo trong học tập.

Thứ ba: Giờ học sôi nổi, không khí thoải mái, học viên được nói và làm nhiều hơn.

Để lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy lý luận chính trị phù hợp cần lưu ý một số vấn đề sau:

Một là, giảng viên nắm rõ phương pháp tình huống

Đây là yêu cầu bắt buộc đối với giảng viên khi sử dụng phương pháp, mọi phương pháp trong hoạt động giảng dạy lý luận chính trị đều không có mục tiêu tự thân, nó luôn phải đứng sau mục tiêu đào tạo, là phương tiện phục vụ cho mục tiêu đào tạo; suốt quá trình giảng dạy phải hướng đến phục vụ cho mục tiêu đào tạo bởi vậy, việc sử dụng linh hoạt, thuần thục các quy trình thực hiện phương pháp sẽ giúp cho bài giảng truyền đạt nội dung một cách hiệu quả, dễ dàng đạt mục tiêu giáo dục, ngược lại nếu không nắm rõ quy trình các bước thực hiện phương pháp thì kiến thức có sâu đến đâu thì chất lượng bài giảng cũng sẽ bị ảnh hưởng.

Hai là, giảng viên phải nắm được mục tiêu, nội dung bài giảng.

Mỗi bài giảng trong chương trình Trung cấp lý luận chính trị sẽ có mục tiêu riêng, bao gồm mục tiêu về kiến thức, kỹ năng và tư tưởng cho học viên; cũng như sẽ có nội dung riêng.

Chẳng hạn: Bài 1 học thuyết Mác- Lê nin về Đảng Cộng sản. Mục tiêu về kiến thức: Trang bị cho học viên những kiến thức cơ bản, hệ thống về tư tưởng của C.Mác, Ph.Ăngghen và V. I. Lênin về Đảng Cộng sản và xây dựng Đảng, ý nghĩa của các tư tưởng đó, nhất là đối với Đảng Cộng sản Việt Nam. Về kỹ năng: Học viên có khả năng vận dụng kiến thức đó vào hoạt động thực tiễn, nhất là thực tiễn công tác đảng, có kỹ năng tham mưu về công tác xây dựng Đảng và tiến hành công tác xây dựng Đảng. Về tư tưởng: Học viên nhận thức đầy đủ, sâu sắc ý nghĩa, tầm quan trọng của học thuyết, đề cao trách nhiệm bản thân trong việc thực hiện nhiệm vụ xây dựng, chỉnh đốn Đảng hiện nay; bài 2 Các nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng Cộng sản Việt Nam, mục tiêu về kiến thức: Nắm vững những kiến thức cơ bản về các nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng: tập trung dân chủ; tự phê bình và phê bình; đoàn kết thống nhất; Đảng gắn bó mật thiết với nhân dân và Đảng hoạt động trong khuôn khổ Hiến pháp và pháp luật. Về kỹ năng: Có khả năng thực hiện đúng đắn các nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng trong thực

tiền hoạt động của tổ chức đảng mà mình tham gia sinh hoạt. Về tư tưởng: Nâng cao nhận thức, có ý thức thực hiện tốt các nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng, đáp ứng yêu cầu của cách mạng trong giai đoạn hiện nay; Bài 3: nâng cao năng lực lãnh đạo và sức chiến đấu của tổ chức cơ sở đảng mục tiêu về kiến thức: Trang bị cho học viên những kiến thức cơ bản, hệ thống về năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức cơ sở đảng; thực trạng và giải pháp nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức cơ sở đảng hiện nay. Về kỹ năng: Học viên có khả năng vận dụng kiến thức đó vào hoạt động thực tiễn, nhất là thực tiễn công tác đảng, có kỹ năng tham mưu về công tác xây dựng tổ chức cơ sở đảng. Về tư tưởng: Học viên nhận thức đầy đủ, sâu sắc sự cần thiết nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức cơ sở đảng hiện nay; đề cao trách nhiệm bản thân trong thực hiện nhiệm vụ này; Bài 5: Công tác tư tưởng của tổ chức cơ sở đảng mục tiêu về kiến thức: Giúp học viên nắm vững lý luận Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về bản chất, vai trò, nội dung, nhiệm vụ, hình thức và những nguyên tắc trong công tác tư tưởng của Đảng. Về kỹ năng: Nâng cao kỹ năng nắm bắt, phân tích các vấn đề thực tiễn của đời sống chính trị - xã hội; thực hiện đúng quan điểm chỉ đạo, nhiệm vụ và giải pháp công tác tư tưởng của tổ chức cơ sở đảng trước yêu cầu mới, có khả năng xử lý tốt các tình huống tư tưởng phức tạp, tạo sự đồng thuận cao trong cán bộ, đảng viên và nhân dân. Về tư tưởng: Có nhận thức, thái độ đúng đắn về tính đảng cộng sản trong đời sống xã hội và trong hoạt động thực tiễn; kiên định lập trường tư tưởng, giữ vững bản lĩnh chính trị; hay như bài 6: Công tác cán bộ của tổ chức cơ sở đảng, mục tiêu về kiến thức: Trang bị cho người học các quan điểm chỉ đạo và các nội dung công tác cán bộ của tổ chức cơ sở đảng trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Về kỹ năng: Trên cơ sở các kiến thức được trang bị, người học có khả năng tham gia tích cực vào sự lãnh đạo của cấp ủy đối với công tác cán bộ và tiến hành công tác cán bộ ở đơn vị cơ sở đang công tác. Về tư tưởng: Nhận thức rõ và đề cao trách nhiệm trong công tác cán bộ ở đơn vị cơ sở mình và trong việc tự

phần đầu, rèn luyện xứng đáng là người cán bộ có đủ phẩm chất, năng lực và uy tín ngang tầm nhiệm vụ trong thời kỳ mới....

Việc nắm chắc được mục tiêu, nội dung bài giảng một cách rõ ràng, đầy đủ, cụ thể và chính xác giúp giảng viên lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy một cách hiệu quả.

Ba là, giảng viên phải nắm chắc đối tượng học viên.

Đối tượng học viên các lớp Trung cấp lý luận chính trị của Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ hiện nay rất đa dạng, trình độ khác nhau, độ tuổi khác nhau, vị trí công tác khác nhau, kinh nghiệm khác nhau.... Chính vì vậy, khi lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp vào giảng dạy, giảng viên phải dành thời gian để tìm hiểu đặc điểm đối tượng học viên của từng lớp. Có nắm chắc được đối tượng học viên, giảng viên mới chủ động lựa chọn được những nội dung học viên cần, từ đó giúp cho hiệu quả học lý luận chính trị đạt kết quả cao nhất.

Bốn là, giảng viên phải nắm chắc từng nội dung bài học lựa chọn áp dụng phương pháp tình huống phù hợp

Trên cơ sở nghiên cứu kỹ phương pháp tình huống; nắm được mục tiêu, nội dung bài giảng; nắm chắc đối tượng học viên, giảng viên cần nắm chắc nội dung bài học để lựa chọn áp dụng phương pháp phù hợp nhất. Bởi trong một bài giảng trung cấp lý luận chính trị nói chung, bài giảng học phần Xây dựng Đảng nói riêng sẽ có rất nhiều nội dung có thể áp dụng phương pháp tình huống, nhưng trong một buổi giảng một phương pháp không nên sử dụng quá một lần sẽ tránh nhàm chán, lặp phương pháp bởi vậy, việc lựa chọn nội dung phù hợp trong một bài để áp dụng phương pháp tình huống sẽ góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy, tạo hứng thú cho học viên hiện nay.

Tóm lại, lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy phù hợp là việc làm quan trọng, cần thiết để nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị hiện nay đảm bảo yêu cầu gắn chặt lý luận với thực tiễn.

3.1.3. Đảm bảo đúng quy trình trong áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy lý luận chính trị

Quy trình áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị là các trình tự, thủ tục được quy định để tiến hành thực hiện phương pháp tình huống, nhằm mục đích là đảm bảo cho công tác này được tiến hành theo đúng nguyên tắc, phương châm, quy định đã đề ra.

Theo quy trình cơ bản của việc thực hiện phương pháp tình huống bao gồm 3 giai đoạn chính:

** Một là, nghiên cứu, tìm hiểu đối tượng người học*

** hai là, về chuẩn bị giáo án:* kế hoạch áp dụng phương pháp tình huống thường được các giảng viên thể hiện thông qua việc xây dựng giáo án.

+ Qua giáo án giảng viên biên soạn các tình huống cụ thể trong đó xác định rõ mục tiêu đề giải quyết vấn đề lý luận gì.

Bảo đảm đúng, rõ kiến thức cơ bản và trọng tâm.

Bảo đảm tính đảng, tính giáo dục, tính thời sự

Kiến thức đủ, phù hợp đối tượng, dễ hiểu.

Lý luận gắn với thực tiễn, có tính hướng dẫn nghiệp vụ công tác Đảng.

Kết cấu logic, khoa học, chặt chẽ.

+ Nêu đầy đủ các bước trong thực hiện phương pháp tình huống

+ Nêu kết quả, cách thức xử lý tình huống đó

** Ba là, về thực hiện tình huống trên lớp:* quy trình của thực hiện phương pháp tình huống trên lớp thường tập trung vào 5 bước cơ bản như sau:

Bước 1: Giới thiệu tình huống

Giảng viên cung cấp thông tin, nội dung về tình huống bằng cách phát tài liệu về tình huống qua máy chiếu, giấy khổ lớn, đọc hoặc kể trước lớp học, yêu cầu các học viên đóng vai hoặc nhập vai.

Bước 2: Làm việc độc lập

- Dành thời gian để học viên đọc, tìm hiểu, nắm thông tin định hình bước đầu về tình huống. Tùy theo mục tiêu giảng dạy, độ phức tạp của tình huống và quy mô lớp học mà giảng viên sẽ quyết định thời lượng sao cho phù hợp.

- Giảng viên phải bảo đảm rằng tất cả các học viên đã hiểu rõ về nội dung tình huống. Sau khi tìm hiểu về tình huống, các học viên phải có khả năng mô tả, đánh giá thông tin, tìm ra những thông tin quan trọng hoặc thông tin còn thiếu trong tình huống. Giảng viên cũng có thể đưa ra những chủ đề mới, tạo cơ hội để học viên suy nghĩ rộng hơn nội dung môn học nhằm thu hút sự chú ý và mở rộng phong kiến thức của họ.

Bước 3: Làm việc nhóm

- Tùy từng lớp học cụ thể, học viên có thể được chia ra thành các nhóm để trao đổi tình huống.

- Nêu rõ nhiệm vụ mà nhóm cần phải hoàn thành, thời gian và cách thức làm việc cũng như trình bày kết quả.

- Nhiệm vụ của các học viên khi làm việc nhóm có thể là xác định, mô tả vấn đề; tìm hiểu nguyên nhân cơ bản của vấn đề; các mối quan hệ giữa vấn đề trong tình huống; đề xuất các giải pháp và dự đoán kết quả của giải pháp...

Bước 4: Seminar cả lớp

- Các nhóm trình bày kết quả làm việc nhóm của mình; giảng viên có thể quyết định các trình bày phù hợp dựa vào khả năng về phương tiện vật chất, thời gian cho phép.

- Cả lớp cùng trao đổi, tranh luận về các ý kiến đã trình bày. Sự thành công của hoạt động này sẽ có ý nghĩa quyết định rất lớn đến sự thành công của việc sử dụng phương pháp tình huống.

- Giảng viên có thể chuẩn bị để gợi mở, thúc đẩy hoặc phát triển cuộc trao đổi, tranh luận chứ không chỉ đạo, áp đặt làm giảm tính chủ động sáng tạo, tư duy linh hoạt của học viên.

- Giảng viên cũng cần chuẩn bị tinh thần sẽ gặp những nhóm thiếu nhiệt tình, hoặc không sẵn sàng tham gia. Việc dự đoán các phản ứng của học viên đối với tình huống sẽ giúp giảng viên hình dung cách thức trình bày, đưa ra những câu hỏi hướng dẫn, cung cấp thêm những thông tin bổ trợ để bảo đảm việc trao đổi, tranh luận thành công và kịp thời can thiệp khi các luồng thông tin chệch hướng.

- Khi các học viên trao đổi, giảng viên có thể ghi chép lại, tóm tắt những gì đã đạt được, chưa đạt được, đưa ra những câu hỏi hướng học viên chuyển tới các mục tiêu khác của tình huống.

Bước 5: Tổng kết

- Giảng viên có thể yêu cầu học viên tóm tắt những gì mà họ cho là quan trọng, hoặc hỏi học viên họ đã đạt những kinh nghiệm gì qua tình huống.
- Giảng viên cũng có thể đưa ra tóm tắt của mình về tình huống gồm những thông tin, yếu tố, những vấn đề quan trọng nhất.

Nhìn chung, việc tổ áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị theo quy trình nhất định như trên sẽ đảm bảo sự thống nhất về cách thức thực hiện phương pháp giữa các giảng viên, tạo điều kiện thuận lợi trong việc đánh giá chất lượng chuyên môn trong toàn trường. Phát huy năng lực người học, tạo điều kiện cho học viên phát huy được tính sáng tạo và phối hợp, tương trợ lẫn nhau trong học tập, trong mỗi đơn vị kiến thức. Bản thân học viên sau mỗi nội dung áp dụng phương pháp tình huống sẽ củng cố thêm kiến thức lý luận, vận dụng được lý luận vào thực tiễn công tác cơ sở, đồng thời rèn luyện thêm nhiều kỹ năng như: kỹ năng tổ chức làm việc tập thể, kỹ năng lập kế hoạch...

Tuy nhiên trong quá trình thực hiện phương pháp tình huống có một số vấn đề phát sinh, điều này đòi hỏi người giảng viên phải linh hoạt trong xử lý. Ví dụ như trong quá trình giải quyết tình huống cũng có thể xảy ra một số vấn đề dễ dẫn đến cuộc thảo luận đi vào bế tắc hoặc chệch hướng... trong những tình huống đó giảng viên phải hoàn toàn chủ động, lường trước những diễn biến và có thể chủ động giải quyết, linh hoạt sáng tạo làm sao vẫn đạt được mục tiêu của quá trình dạy học. Tóm lại, mọi phương pháp trong hoạt động giảng dạy lý luận chính trị đều không có mục tiêu tự thân, nó luôn phải đứng sau mục tiêu đào tạo, là phương tiện phục vụ cho mục tiêu đào tạo; suốt quá trình giảng dạy phải hướng đến phục vụ cho mục tiêu đào tạo – là bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng, thái độ cho người học gắn với từng bài cụ thể góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị.

3.1.4. Tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của Ban giám hiệu Nhà trường và

lãnh đạo khoa

Hiện nay, trong xu thế đổi mới phương pháp dạy học áp dụng phương pháp tích cực, trong đó có phương pháp tình huống luôn hướng tới việc đề cao vai trò tích cực tự chiếm lĩnh tri thức, kỹ năng, kỹ xảo của người học. Điều đó đòi hỏi và tạo điều kiện phát triển ở người học thái độ và khả năng tự chủ cao trong quá trình học tập, nhờ đó nhà trường sẽ góp phần đào tạo ra những con người biết suy nghĩ một cách độc lập và tham gia có hiệu quả trong quá trình công tác của mình.

Với mục tiêu đổi mới nội dung và phương pháp giảng dạy nhằm nâng cao chất lượng công tác đào tạo của Nhà trường, các giảng viên tại các khoa đã tích cực đổi mới phương pháp giảng dạy, đáp ứng yêu cầu của tình hình mới.

Tuy nhiên, so với yêu cầu nhiệm vụ mới việc đổi mới phương pháp giảng dạy ở một số giảng viên còn giản đơn, nặng về truyền thụ lý thuyết, nguồn thông tin khoa học hạn hẹp, thời gian sử dụng phương pháp giảng dạy chưa hợp lý. Có thể nói, trong thực tiễn dạy học ở một số giảng viên vẫn còn có sự xem nhẹ phương pháp, chưa thấy hết được tầm quan trọng của nó, chưa nhận rõ các đặc điểm phương pháp dạy học ở trường chính trị và đặc biệt việc sử dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị.

Chính vì vậy việc tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của Ban Giám hiệu nhà trường và lãnh đạo khoa trong việc tích cực ứng dụng phương pháp giảng dạy tích cực, nhất là phương pháp tình huống là điều cần thiết.

Đối với Ban Giám hiệu Nhà trường

Đảng ủy, Ban Giám hiệu Nhà trường cần phát huy tốt vai trò, trách nhiệm của mình trong lãnh đạo, chỉ đạo đổi mới phương pháp nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị. Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ lần thứ II nhiệm kỳ 2020-2025 xác định: “Đẩy mạnh thực hiện các biện pháp nâng cao chất lượng giảng dạy... áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực vào thực hiện công tác chuyên môn”³ Muốn vậy giảng viên nhà trường, nhất là những giảng viên cần phải thường xuyên đổi mới nội dung, phương pháp, nâng cao chất

³ Nghị quyết Đại hội Đảng bộ Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ lần thứ II nhiệm kỳ 2020-2025

lượng giảng dạy lý luận chính trị. Để làm được điều đó, Đảng ủy, Ban Giám hiệu Nhà trường cần thực hiện một số biện pháp sau:

Một là, tiếp tục đẩy mạnh việc tuyên truyền, giáo dục tới giảng viên, học viên về lợi ích của việc áp dụng phương pháp tích cực trong đó có phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị

Thực tế hiện nay, việc tuyên truyền, giáo dục cho giảng viên, học viên đổi mới phương pháp giảng dạy đã diễn ra khá thường xuyên, tuy nhiên có đôi khi, công việc hành chính, công tác Đảng, các công việc khác chiếm quá nhiều thời gian vì vậy chưa thường xuyên quan tâm tới chất lượng giảng dạy trong đó có yêu cầu đổi mới phương pháp. Đây là một trong những hạn chế ảnh hưởng đến chất lượng giảng dạy lý luận chính trị hiện nay. Do vậy, một yêu cầu đặt ra là phải tiếp tục đẩy mạnh tuyên truyền, giáo dục cho giảng viên, học viên hiểu rõ về sự cần thiết áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực giúp tạo sự mới mẻ, sôi nổi trong học tập và đạt kết quả cao.

Hai là, tạo mọi điều kiện thuận lợi cho giảng viên trong áp dụng phương pháp tình huống trong dạy học

Giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống, có những hình thức như đóng vai, tạo bối cảnh khá tốn kém, đôi khi muốn tạo được hứng thú trong học viên cần có những phần thưởng giúp khích lệ tinh thần, tạo sự hứng thú, hăng hái trong học viên... để áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị đạt hiệu quả nhà trường tạo điều kiện thuận lợi về kinh phí, về cơ sở vật chất... giúp việc áp dụng phương pháp đạt kết quả tốt nhất.

Ba là, tăng cường kiểm tra, đôn đốc việc áp dụng phương pháp tích cực trong giảng dạy trong đó có phương pháp tình huống góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị

Đảng ủy, Ban Giám hiệu Nhà trường thường xuyên theo dõi, đánh giá chất lượng giảng dạy lý luận chính trị thông qua việc áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực của giảng viên hiện nay. Đặc biệt với việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy, phương pháp này đặc biệt phù hợp với 2 trong số 5 khối

thức như: Xây dựng Đảng và hệ thống chính trị; Quản lý hành chính nhà nước và kỹ năng lãnh đạo quản lý.... thông qua các hoạt động thao giảng, dự giờ trên lớp; lấy phiếu đánh giá đối với giảng viên đứng lớp và phiếu thăm dò ý kiến học viên về chất lượng giảng dạy của giảng viên...

Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, kịp thời phát hiện, khắc phục những khuyết điểm, hạn chế cùng với đó kịp thời động viên, khuyến khích nhân rộng những điển hình.

Đối với lãnh đạo Khoa

Để nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống không thể thiếu vai trò của lãnh đạo của khoa chuyên môn.

Lãnh đạo Khoa thường xuyên tổ chức sinh hoạt chuyên môn, ít nhất 1 tháng 1 lần. Bố trí thời gian phù hợp để tất cả giảng viên trong Khoa tham gia đầy đủ. Nội dung sinh hoạt chuyên môn xoay quanh vướng mắc, khó khăn trong quá trình giảng dạy, để cùng nhau tìm ra phương án tốt nhất để giải quyết vấn đề, cùng với đó giúp nhau cập nhật những thông tin thời sự mới, những nội dung, văn bản mới liên quan đến bài giảng...từ đó giúp giảng viên kịp thời cập nhật kiến thức mới, thực tiễn phong phú đa dạng hơn, giúp bài giảng đạt hiệu quả cao hơn.

Lãnh đạo Khoa Xây dựng Đảng yêu cầu giảng viên soạn giáo án ghi rõ nội dung áp dụng phương pháp, trình bày tình huống cụ thể và cách xử lý đối với tình huống đó, thông qua sự thẩm định đó giúp cho giảng viên tự tin hơn trong quá trình áp dụng phương pháp, từ đó góp phần nâng cao hiệu quả học tập lý luận chính trị. Cùng với việc duyệt giáo án khoa tiến hành dự giờ, thông qua việc áp dụng phương pháp tình huống vào bài giảng cụ thể.

Phân công lãnh đạo chịu trách nhiệm chuyên môn từng học phần trao đổi, giúp đỡ với các giảng viên trong quá trình lựa chọn nội dung, tình huống phù hợp, cùng nhau giải quyết các khó khăn, vướng mắc trong quá trình triển khai. Từ đó giúp nhau cùng tiến bộ, có được những bài giảng hay, chất lượng, được học viên ghi nhận.

Tiếp tục đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị sẽ khuyến khích và

tạo điều kiện phát triển tư duy độc lập, sáng tạo của người học, biến quá trình đào tạo thành tự đào tạo; gắn lý thuyết với thực hành góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị hiện nay.

3.1.5. Tiếp tục đầu tư cơ sở vật chất đảm bảo điều kiện tốt nhất thực hiện phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị hiện nay

Cơ sở vật chất có tác động lớn đến hiệu quả việc áp dụng phương pháp tình huống trong dạy học, đây là một trong những thành tố cơ bản của quá trình dạy học. Nếu không có thành tố cơ bản này hoạt động áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị không thể diễn ra một cách thuận lợi và đạt được hiệu quả cao. Vì vậy việc tiếp tục đầu tư cơ sở vật chất là một giải pháp góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống.

Cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ việc áp dụng phương pháp tình huống là tất cả phương tiện vật chất được huy động để phục vụ quá trình giảng dạy bao gồm phòng học, âm thanh, ánh sáng, máy chiếu, bảng, thư viện... Một nội dung áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy dù có sự chuẩn bị kỹ càng từ phía giảng viên và học viên nhưng cơ sở vật chất nghèo nàn, lạc hậu, không đảm bảo; một phòng học bàn ghế san sát, chật chội thì cũng khó có thể có được chất lượng tốt nhất. Nhưng cùng một nội dung đó, được tiến hành trong phòng học rộng rãi, được trang bị đầy đủ thiết bị bàn học thông minh, máy chiếu, bảng từ, loa mic... sẽ hỗ trợ rất nhiều cho giảng viên giúp giảng viên có thể truyền tải nội dung tình huống bằng nhiều hình thức khác nhau tạo không khí cho lớp học góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị.

Do đó, việc tăng cường cơ sở vật chất, trang bị các phương tiện giảng dạy và học tập hiện đại từ phía nhà trường, các đơn vị liên kết học là một trong những giải pháp quan trọng góp phần tạo điều kiện thuận lợi cho việc nâng cao chất lượng áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị hiện nay.

Đối với Trường đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ, mặc dù đã được tỉnh đầu tư cơ sở vật chất tương đối hiện đại, nhưng để đáp ứng yêu cầu của quá trình áp dụng một số phương pháp giảng dạy tích cực thì một số trang thiết bị vẫn chưa đảm

bảo, các phòng học thiết kế chủ yếu cho hoạt động hội họp, nghiên cứu đơn thuần. Trong khi đó, để phục vụ việc áp dụng phương pháp tình huống cần có những phòng học thông minh, được thiết kế đúng theo mô hình phát huy hết được yêu cầu của các nội dung áp dụng phương pháp tình huống. Bởi vậy, việc áp dụng phương pháp tình huống trong thực tế cũng bị hạn chế phần nào.

Hiện nay các trung tâm chính trị và các cơ sở liên kết đào tạo về cơ bản, cơ sở vật chất đã xuống cấp, các trang thiết bị phục vụ hoạt động giảng dạy đa số không đảm bảo yêu cầu. Do đó, cần có những đầu tư xây dựng, sửa chữa giúp đảm bảo yêu cầu về điều kiện giảng dạy, học tập, tạo điều kiện thuận lợi giúp giảng viên linh hoạt trong áp dụng các phương pháp giảng dạy tích cực góp phần nâng cao hơn nữa chất lượng giảng dạy lý luận chính trị hiện nay.

Để làm được điều đó cần tiếp tục có sự đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ hoạt động giảng dạy góp phần thực hiện mục tiêu của hoạt động giảng dạy lý luận chính trị hiện nay.

Trường cần tăng cường đầu các phòng học thông minh, phương tiện phục vụ trực tiếp cho quá trình dạy và học, đảm bảo số lượng học viên phù hợp tạo điều kiện thuận lợi nhất trong quá trình đổi mới phương pháp trong đó có phương pháp tình huống giúp cho giảng viên có được những phương tiện hỗ trợ tốt nhất, góp phần thực hiện phương pháp hiệu quả nhất, khắc phục hạn chế trong giảng dạy lý luận chính trị hiện nay.

Nói tóm lại, việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng là một trong những phương pháp tích cực được áp dụng hiệu quả trong giảng dạy lý luận chính trị. Nếu được quan tâm và đầu tư chu đáo, công phu, việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy cũng sẽ góp phần quan trọng trong việc thực hiện có hiệu quả mục tiêu của quá trình dạy học.

3.2. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ, ĐỀ XUẤT

** Đối với Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh.*

- Thực hiện chế độ tập huấn hàng năm để giảng viên cập nhật phương pháp mới, đảm bảo đúng quy trình, hình thành kỹ năng áp dụng trong giảng dạy lý luận chính trị.

** Đối với Ban Giám hiệu trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ*

- Tiếp tục quan tâm và chú trọng công tác kiểm tra, đánh giá chất lượng giảng dạy lý luận chính trị.

- Tiếp tục đề xuất với tỉnh tạo điều kiện đầu tư cơ sở vật chất đảm bảo tiêu chuẩn phòng học thông minh tạo điều kiện tốt nhất cho quá trình giảng dạy.

- Yêu cầu các trung tâm bồi dưỡng chính trị huyện, thành phố và các cơ sở liên kết đảm bảo yêu cầu về cơ sở vật chất để thực hiện tốt nội dung thảo luận như: trang bị đầy đủ phương tiện dạy học, thư viện đa dạng các loại sách, văn bản pháp luật, kết luận thanh tra cũng như tạo mọi điều kiện để người học có môi trường học tập tốt hơn;

- Đề nghị với các cơ sở giảng viên đi nghiên cứu thực tế cho giảng viên được trực tiếp tham gia các hoạt động thực tế tại cơ sở góp phần nâng cao kiến thức thực tiễn cho giảng viên.

KẾT LUẬN

Áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng có vai trò quan trọng, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục lý luận chính trị, gắn lý luận với thực tiễn.

Nghiên cứu đề tài “*Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng tại Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ tỉnh Quảng Ninh*” có ý nghĩa quan trọng đối với việc dạy và học lý luận chính trị của Khoa Xây dựng Đảng nói riêng và Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ nói chung trong thời gian tới. Từ mục tiêu, nhiệm vụ đặt ra, đề tài đã đạt một số kết quả chính sau:

Một là: Hệ thống hóa những vấn đề lý luận về nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống.

Hai là: Đánh giá thực trạng thực trạng chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng, tại Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ, tỉnh Quảng Ninh. Chỉ ra kết quả đạt được, hạn chế và nguyên nhân của thực trạng này.

Ba là: Đề xuất một số giải pháp cụ thể nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng trong thời gian tới.

Áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị là cần thiết. Nhưng thực hiện phương pháp tích cực phù hợp, linh hoạt gắn với nội dung, đối tượng giảng dạy chỉ đem lại hiệu quả thiết thực khi được tiến hành một cách đồng bộ, với sự quyết tâm, trách nhiệm của Đảng ủy, Ban Giám hiệu và đội ngũ giảng viên Khoa Xây dựng Đảng nói riêng, đội ngũ giảng viên Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ nói chung.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Vũ Ngọc Anh (2015), *“Một số vấn đề về phương pháp giảng dạy lý luận chính trị”*, Nxb. Thông tấn, Hà Nội.
2. Trần Ninh Bình (2021), *“Dạy học trong cách mạng công nghiệp lần thứ tư”*, Nxb Trẻ.
3. Nguyễn Lăng Bình (2022), *“Dạy và học tích cực một số phương pháp và kỹ thuật dạy học”*, Nxb Đại học sư phạm.
4. Ban Bí thư (2018), *Quy định số 09-QĐ/TW, ngày 13/11/2018 về “Chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương”*, Hà Nội.
3. Ban Chấp hành Trung ương (2012), *Nghị quyết số 12-NQ/TW, ngày 16/01/2012 về “Một số vấn đề cấp bách về xây dựng Đảng hiện nay”*, Hà Nội.
4. Ban Chấp hành Trung ương (2016), *Nghị quyết số 04-NQ/TW, ngày 30/10/2016 về “Tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng; ngăn chặn, đẩy lùi sự suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ”*, Hà Nội.
5. Ban Chấp hành Trung ương (2021), *Kết luận số 21-KL/TW, ngày 25/10/2021 về “Đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị; kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi, xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa””*, Hà Nội.
6. Ban Chấp hành Trung ương (2022), *Quy định số 57-QĐ/TW ngày 8/2/2022 về “Đối tượng, tiêu chuẩn và phân cấp đào tạo lý luận chính trị”*, Hà Nội.
7. Ban Thường vụ Tỉnh ủy Quảng Ninh (2019), *Quy định số 04-QĐ/TU ngày 16/01/2019 về “Chức năng, nhiệm vụ, tổ chức, bộ máy của Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ”*, Quảng Ninh.
10. Hoàng Thị Hồng Cúc (2018), *Một số vấn đề lý luận về đổi mới phương pháp dạy học các môn lý luận chính trị ở Trường Chính trị các tỉnh Đồng bằng sông Cửu Long theo hướng phát triển năng lực*, Tạp chí Giáo dục, số đặc biệt tháng 9/2018.

11. Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh (2021), *Giáo trình trung cấp lý luận chính trị: Xây dựng Đảng*, Nxb. Lý luận chính trị, Hà Nội.
12. Phạm Huy Kỳ (2010), *Lý luận và phương pháp nghiên cứu, giáo dục lý luận chính trị*, Nxb. Chính trị - Hành chính, Hà Nội.
13. Hồ Chí Minh (2011), *Toàn tập, tập 10*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- Hoàng Thị Thu Hiền (2021), đề tài khoa học cấp trường “*Đổi mới nhằm nâng cao chất lượng giờ thảo luận các môn do khoa Xây dựng Đảng thực hiện*”.
14. Nguyễn Thị Nhị - Ngô Thị Tâm (2022), đề tài khoa học cấp trường “*Vận dụng tác phẩm Tự chỉ trích vào giảng dạy một số học phần trong chương trình Trung cấp lý luận chính trị của Khoa Xây dựng Đảng, Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ tỉnh Quảng Ninh*”.
15. Tô Thị Thanh Lê (2022), đề tài khoa học cấp trường “*Xây dựng một số tình huống tiếp công dân, giải quyết khiếu nại, tố cáo của công dân ở cơ sở trong giảng dạy lý luận chính trị tại trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ*”.
16. Phạm Thu Phương (2022), đề tài khoa học cấp trường “*Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị gắn với bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng tại trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ*”.
17. Nguyễn Thị Phương Thảo, Võ Văn Việt (2017), “*Yếu tố ảnh hưởng đến hiệu quả giảng dạy của giảng viên*”, Tạp chí Khoa học Đại học Quốc gia Hà Nội, Nghiên cứu Giáo dục, tập 33, số 2, tr14-22.
18. Nguyễn Thị Huyền Thái (2023), “*Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị gắn với bảo vệ nền tảng tư tưởng của Đảng*”, Nxb Dân trí.
19. Nguyễn Thị Huyền Thái (2023), đề tài khoa học cấp tỉnh “*Đánh giá thực trạng, đề xuất giải pháp đổi mới phương pháp giảng dạy lý luận chính trị cho cán bộ, đảng viên tỉnh Quảng Ninh đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số trong giai đoạn hiện nay*”.
20. Đinh Văn Tiến (2020), “*Cẩm nang phương pháp sư phạm*”, Nxb Tổng hợp thành phố Hồ Chí Minh.

PHỤ LỤC

PHỤ LỤC 1: PHIẾU LẤY Ý KIẾN DÙNG CHO GIẢNG VIÊN

TỈNH ỦY QUẢNG NINH
TRƯỜNG ĐTCB NGUYỄN VĂN CỪ

ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

*

Quảng Ninh, ngày tháng năm 2024

PHIẾU KHẢO SÁT

(Dùng để xin ý kiến giảng viên)

Để phục vụ cho việc nghiên cứu đề tài: ***“Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng tại Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ tỉnh Quảng Ninh”***, xin đồng chí vui lòng cho biết ý kiến về chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng tại Trường đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ hiện nay. Chúng tôi cam kết những thông tin đồng chí cung cấp chỉ được sử dụng cho mục đích nghiên cứu.

Đồng chí đồng ý với những phương án trả lời nào vui lòng đánh dấu "X", nếu có ý kiến khác đồng chí vui lòng ghi cụ thể.

I. THÔNG TIN GIẢNG VIÊN

1. Độ tuổi

Dưới 30	Từ 30 - 40	Từ 41- 50	Trên 50
☐	☐	☐	☐

2. Giới tính

Nam

☐

Nữ

☐

3. Trình độ chuyên môn:

.....

II. NỘI DUNG CÂU HỎI

Câu 1: Đ/c cho ý kiến, trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng đồng chí có áp dụng phương pháp tình huống không?

STT	Nội dung	Ý kiến
1.	Có áp dụng	☐
2.	Không áp dụng	☐

Câu 2: Đồng chí cho ý kiến về tầm quan trọng của việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng trong chương trình Trung cấp lý luận chính trị?

TT	Nội dung	Ý kiến
1	Rất quan trọng	☐
2	Quan trọng	☐
3	Bình thường	☐
4	Không quan trọng	☐

Câu 3: Theo đồng chí, việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng giúp ích gì cho giảng viên?

TT	Nội dung	Ý kiến
1	Giúp giảng viên phát huy tính tích cực, chủ động của học viên	☐
2	Giúp giảng viên mở rộng, khắc sâu thêm kiến thức trong các bài giảng	☐
3	Giúp giảng viên cung cấp thêm kiến thức thực tiễn liên quan đến nội dung bài học	☐
4	Ý kiến khác	

Câu 4: Đồng chí cho ý kiến đánh giá về các hoạt động sau đây của giảng viên trước khi tiến hành việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng trên lớp?

TT	Các hoạt động	Mức độ			
		Rất tốt	Tốt	Trung bình	Chưa tốt
1	Nghiên cứu, tìm hiểu các tình huống	☐	☐	☐	☐
2	Chuẩn bị tình huống	☐	☐	☐	☐
3	Chuẩn bị phương tiện hỗ trợ	☐	☐	☐	☐
4	Nghiên cứu đối tượng học viên	☐	☐	☐	☐

Câu 5: Đồng chí cho ý kiến đánh giá về hiệu quả việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng hiện nay?

TT	Nội dung	Ý kiến
1	Rất hiệu quả	☐
2	Hiệu quả	☐
3	Bình thường	☐
4	Không hiệu quả	☐
5	Ý kiến khác.....	☐

Câu 6: Đồng chí cho ý kiến đánh giá về không khí các giờ giảng có áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng?

TT	Nội dung	Ý kiến
1	Đa số học viên hào hứng tham gia sôi nổi	☐
2	Số ít học viên tham gia, không sôi nổi, học viên không khắc sâu kiến thức	☐
3	Học viên chỉ tham gia theo sự chỉ định của giảng viên, chưa đạt được mục tiêu việc áp dụng phương pháp tình huống	☐
4	Các ý kiến khác	☐

Câu 7: Đồng chí cho ý kiến đánh giá về công tác lãnh đạo, chỉ đạo của Ban giám hiệu nhà trường thời gian qua với việc áp dụng phương pháp giảng dạy tích cực trong đó có phương pháp tình huống trong giảng lý luận chính trị?

TT	Nội dung	Ý kiến
1	Rất tốt	☐
2	Tốt	☐
3	Trung bình	☐
4	Không tốt	☐

Câu 8: Đồng chí cho biết lãnh đạo khoa chuyên môn đã tiến hành những hoạt động nào để đảm bảo việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng hiệu quả?

TT	Nội dung	Ý kiến
1	Dự giờ thảo luận	☐
2	Duyệt bài tập tình huống	☐
3	Chưa tiến hành hoạt động nào	☐

4	Các hoạt động khác	
---	--------------------------	--

Câu 9: Đồng chí hãy cho biết những hạn chế trong việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng?

STT	Nội dung	Ý kiến
1	Thiếu sôi nổi, chưa phát huy được sự tích cực của học viên	☐
2	Học viên còn làm việc riêng	☐
3	Tình huống chưa gắn với thực tiễn học viên	☐
4	Ý kiến khác	

Câu 10: Đồng chí cho biết nguyên nhân của những hạn chế trong việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng?

TT	Nội dung	Ý kiến
1	Thiếu những quy định thống nhất, cụ thể	☐
2	Chưa nhận thức đúng tầm quan trọng	☐
3	Cơ sở vật chất, phương tiện, trang thiết bị sử dụng trong các nội dung áp dụng phương pháp tình huống chưa đầy đủ	☐
4	Chưa thường xuyên kiểm tra, đánh giá	☐
5	Ý kiến khác.....	

Câu 11: Theo đồng chí, để khắc phục những hạn chế trong việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị cần phải làm gì?

TT	Nội dung	Ý kiến
1	Nâng cao chất lượng, nhận thức, trách nhiệm giảng viên	☐
2	Dự giờ, đánh giá chất lượng hiệu quả việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy lý luận chính trị	☐
3	Chú trọng lựa chọn nội dung áp dụng phương pháp tình huống vào giảng dạy lý luận chính trị phù hợp	
4	Đảm bảo cơ sở vật chất, phương tiện, trang thiết bị sử dụng	☐

5	Sự phối hợp, tích cực của học viên	
6	Ý kiến khác:.....	

Câu 12: Đồng chí vui lòng chia sẻ một số kinh nghiệm trong trong việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Trân trọng cảm ơn đồng chí!

PHỤ LỤC 2: PHIẾU LẤY Ý KIẾN DÙNG CHO HỌC VIÊN

TỈNH ỦY QUẢNG NINH
TRƯỜNG ĐTCB NGUYỄN VĂN CỪ

ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM

*

Quảng Ninh, ngày tháng năm 2024

PHIẾU KHẢO SÁT

(Dùng cho học viên)

Để phục vụ cho việc nghiên cứu đề tài: “**Nâng cao chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng tại Trường Đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ tỉnh Quảng Ninh**”, xin đồng chí vui lòng cho biết ý kiến về chất lượng giảng dạy lý luận chính trị bằng phương pháp tình huống qua thực tiễn giảng dạy học phần Xây dựng Đảng tại Trường đào tạo cán bộ Nguyễn Văn Cừ hiện nay. Chúng tôi cam kết những thông tin đồng chí cung cấp chỉ được sử dụng cho mục đích nghiên cứu.

Đồng chí đồng ý với những phương án trả lời nào vui lòng đánh dấu "X", nếu có ý kiến khác đề nghị đồng chí ghi cụ thể.

I. Thông tin học viên

1. Độ tuổi

Dưới 30	Từ 30 - 40	Từ 41 - 50	Trên 50
☐	☐	☐	☐

2. Giới tính

Nam ☐

Nữ ☐

3. Trình độ chuyên môn:.....

4. Lĩnh vực công tác: Đảng ☐; Chính quyền ☐; Đoàn thể ☐; Khác

II. Nội dung câu hỏi

Câu 1: Đ/c cho ý kiến về tầm quan trọng việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng?

STT	Nội dung	Ý kiến
1.	Rất quan trọng	☐
2.	Quan trọng	☐
3.	Không quan trọng	☐
4	Có cũng được, không có cũng được	☐

5	Ý kiến khác	
---	-------------------	--

Câu 2: Theo đồng chí, việc áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng giúp ích gì cho học viên?

STT	Nội dung	Ý kiến
1.	Giúp học viên nhận thức sâu sắc các kiến thức lý luận	☐
2.	Giúp học viên rèn luyện khả năng tư duy, lập luận	☐
3.	Giúp học viên áp dụng lý luận giải quyết tình huống thực tiễn diễn ra tại địa phương, đơn vị đúng quy trình	☐
4.	Ý kiến khác.....	

Câu 3: Đồng chí cho ý kiến về việc giảng viên áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng?

ST T	Nội dung	Ý kiến
1.	Rất tốt	☐
2	Tốt	☐
3.	Bình thường	☐
4.	Chưa tốt	☐
5.	Ý kiến khác	

Câu 4: Các nội dung áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng đồng chí có tích cực tham gia ý kiến không?

STT	Nội dung	Ý kiến
1.	Tích cực	☐
2.	Thỉnh thoảng	☐

3.	Không bao giờ	☐
4.	Ý kiến khác	

Câu 5: Đồng chí đánh giá như thế nào về việc giảng viên áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng?

STT	Nội dung	Ý kiến
1.	Hợp lý	☐
2.	Chưa hợp lý	☐
3.	Ý kiến khác.....	☐

Câu 6: Đ/c cho biết về cách thức áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng của giảng viên hiện nay?

STT	Nội dung	Ý kiến
1.	Các giảng viên đều thực hiện giống nhau	☐
2.	Mỗi người một kiểu	☐
3.	Ý kiến khác	

Câu 7: Đồng chí cho ý kiến đánh giá về chất lượng áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng của giảng viên hiện nay?

STT	Nội dung	Ý kiến
1	Tốt	☐
2	Khá	☐
3	Trung bình	☐
4	Kém	☐
5	Ý kiến khác	

Câu 8: Đồng chí hãy cho biết những hạn chế trong áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng?

STT	Nội dung	Ý kiến
1	Thiếu sôi nổi	☐
2	Một số học viên còn làm việc riêng	☐

3	Chưa phát huy được sự tích cực của học viên	☐
4	Học viên còn ỷ lại, trông chờ ý kiến của giảng viên, học viên khác	☐
5	Ý kiến khác	

Câu 9: Theo đồng chí, nguyên nhân của những hạn chế đó là gì?

STT	Nội dung	Ý kiến
1	Giảng viên chưa có sự chuẩn bị trước khi lên lớp	☐
2	Tình hướng không phù hợp	☐
3	Tình hướng quá khó	☐
4	Giảng viên chỉ tập trung vào một số cá nhân xuất sắc	☐
5	Thiếu cơ sở vật chất, trang thiết bị	☐
6	Học viên thiếu tập trung, thờ ơ	☐
7	Ý kiến khác	

Câu 10: Theo đồng chí, để khắc phục những hạn chế trong áp dụng phương pháp tình huống trong giảng dạy học phần Xây dựng Đảng cần phải làm gì?

TT	Nội dung	Ý kiến
1	Giảng viên phải chuẩn bị kỹ trước khi lên lớp	☐
2	Tăng cường công tác dự giờ, đánh giá chất lượng các giờ áp dụng phương pháp tình huống	☐
3	Tình huống vừa sức	☐
4	Tình huống phải gắn với thực tiễn, được nhiều người quan tâm	☐
6	Đảm bảo cơ sở vật chất, phương tiện, trang thiết bị sử dụng	☐
7	Học viên tập trung, sôi nổi	☐
8	Ý kiến khác:.....	

Cảm ơn sự giúp đỡ của đồng chí!

PHỤ LỤC 3: MINH CHỨNG CỤ THỂ TÌNH HUỐNG MỘT SỐ BÀI

bài 2: Các nguyên tắc tổ chức và hoạt động của Đảng Cộng sản Việt Nam

Tại mục 5, trong phần 1.3 nội dung nguyên tắc tập trung dân chủ của phần 1. Nguyên tắc tập trung dân chủ trong Đảng có chỉ rõ: Nghị quyết của các cơ quan lãnh đạo của Đảng chỉ có giá trị thi hành khi có hơn một nửa số thành viên trong cơ quan đó tán thành. Trước khi biểu quyết, mỗi thành viên được phát biểu ý kiến của mình. Đảng viên có ý kiến thuộc về thiểu số được quyền bảo lưu và báo cáo lên cấp ủy cấp trên cho đến Đại hội đại biểu toàn quốc, song phải chấp hành nghiêm chỉnh nghị quyết, không được truyền bá ý kiến trái với nghị quyết của Đảng. Cấp ủy có thẩm quyền nghiên cứu xem xét ý kiến đó; không phân biệt đối xử với đảng viên có ý kiến thuộc về thiểu số. Cùng với việc lý giải những nội dung lý thuyết, phần này giảng viên có thể lựa chọn một tình huống giúp làm rõ hơn các vấn đề lý luận đã nêu:

Mô tả tình huống:

Chi bộ A có 21 đảng viên chính thức. Chi bộ đã bỏ phiếu xem xét kết nạp quần chúng B vào Đảng? Kết quả 13 /21 phiếu đồng ý. Như vậy đồng chí B đã đủ điều kiện kết nạp chưa?

Xử lý tình huống:

-Tại mục b, mục 3.6, phần 3, Hướng dẫn số 01-HD/TW ngày 28/9/2021 của Ban Bí thư về một số vấn đề cụ thể thi hành Điều lệ Đảng quy định rất rõ: “Nếu được hai phần ba số đảng viên chính thức trở lên đồng ý kết nạp người vào Đảng thì chi bộ ra nghị quyết đề nghị cấp ủy cấp trên xem xét quyết định”.

Như vậy trong trường hợp trên Quần chúng B chưa đủ điều kiện kết nạp vì chưa được hai phần ba số đảng viên chính thức đồng ý.

Bài 3: *Nâng cao năng lực lãnh đạo, sức chiến đấu của tổ chức cơ sở đảng*, tại mục 1.1.2. *Chức năng, nhiệm vụ*, trong nhiệm vụ 2 của tổ chức cơ sở đảng: “Xây dựng đảng bộ, chi bộ trong sạch vững mạnh về chính trị, tư tưởng, tổ chức. Thực hiện đúng nguyên tắc tập trung dân chủ, nâng cao chất lượng sinh hoạt đảng, thực hiện tự phê bình và phê bình, giữ gìn kỷ luật và tăng cường đoàn kết thống

nhất trong Đảng, thường xuyên giáo dục rèn luyện và quản lý cán bộ, đảng viên, nâng cao phẩm chất đạo đức cách mạng, tính chiến đấu, trình độ, kiến thức, năng lực công tác, làm tốt công tác phát triển đảng viên”. Giảng viên có thể áp dụng phương pháp tình huống sau:

Mô tả tình huống: Chi bộ có nhiều đảng viên đạt thành tích tốt trong năm. Tại buổi sinh hoạt bình bầu đánh giá xếp loại tổ chức đảng và đảng viên trong chi bộ diễn ra hai luồng ý kiến như sau:

Ý kiến thứ nhất: Do có nhiều đảng viên đạt thành tích nên đề nghị cấp trên xem xét quyết định tất cả các đảng viên đó đạt đảng viên hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ.

Ý kiến thứ hai: Tuy nhiều đảng viên đạt thành tích nhưng chi bộ cần thực hiện theo đúng quy định chỉ bình bầu không quá 20 % trong số các đảng viên hoàn thành tốt nhiệm vụ đề nghị cấp trên công nhận đảng viên hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ.

Theo đồng chí ý kiến nào là đúng? Vì sao?

Xử lý tình huống:

Theo Hướng dẫn số 25-HD/BTCTW ngày 10-11-2023 của Ban Tổ chức Trung ương về Hướng dẫn đánh giá chất lượng tổ chức cơ sở đảng và đảng viên; theo quy định 124/QĐ-TW năm 2023 đối với tập thể, cá nhân trong hệ thống chính trị về kiểm điểm tự phê bình và phê bình, đánh giá xếp loại chất lượng tổ chức cơ sở đảng, đảng viên theo đó, tiêu chí, tiêu chuẩn, quy trình, phương pháp đánh giá được xây dựng, cụ thể hóa và quy định cấp ủy tổ chức đảng và cán bộ, đảng viên được xếp loại chất lượng hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ hằng năm không vượt quá 20% so với số hoàn thành tốt nhiệm vụ.

Như vậy ý kiến thứ hai là ý kiến đúng. Dù có nhiều đảng viên đạt thành tích tốt trong năm nhưng đúng quy định chỉ bầu không quá 20% trong số các đảng viên hoàn thành xuất sắc nhiệm vụ.

bài 8: *Công tác kiểm tra, giám sát của tổ chức cơ sở đảng* giảng viên có thể áp dụng phương pháp tình huống tại nội dung mục 1.3.3.2. *Các phương pháp giám sát trong nội dung thứ nhất, giám sát trực tiếp.*

Trong nội dung này bên cạnh những kiến thức lý thuyết giảng viên cần phải truyền tải đến học viên như giám sát trực tiếp là thông qua quan sát, theo dõi, xem xét, đánh giá đối với tổ chức đảng và đảng viên theo thẩm quyền bằng cách cử cán bộ đến công tác tại các tổ chức đảng thuộc phạm vi giám sát để trực tiếp, thường xuyên theo dõi địa bàn, lĩnh vực, nắm vững tình hình, phát hiện những dấu hiệu vi phạm và vi phạm của đảng viên và tổ chức đảng, cử cán bộ tham dự các cuộc họp, hội nghị thường kỳ, đột xuất của cấp ủy, ban thường vụ cấp ủy và cấp dưới. Nếu được phân công thì tham dự các cuộc làm việc của cấp ủy hoặc các ban của cấp ủy với tổ chức đảng cấp dưới và tham gia các đoàn công tác của cấp ủy cấp tiến hành kiểm tra, giám sát tổ chức đảng cấp dưới. Theo dõi giám sát các tổ chức đảng và đảng viên chấp hành thông báo, kết luận kiểm tra và việc khắc phục sửa chữa khuyết điểm sau khi kiểm tra.

Cùng với việc cung cấp những kiến thức lý thuyết, giảng viên áp dụng phương pháp tình huống vào nội dung này, giúp làm rõ hơn thẩm quyền giám sát của đảng viên.

Mô tả tình huống: Trong sinh hoạt đảng, có đảng viên Bùi Văn A trong chi bộ luôn theo dõi, tìm hiểu những vấn đề của các đồng chí đảng viên khác, nhất là những đồng chí đảng viên có chức vụ như Bí thư, Phó Bí thư... Khi được chất vấn vì sự theo dõi như là soi mói quá mức cần thiết thì đồng chí ấy cho rằng mình đang thực hiện quyền giám sát của đảng viên.

Xử lý tình huống này như thế nào?

Xử lý tình huống

Công tác giám sát là công việc nội bộ của Đảng, chỉ diễn ra trong nội bộ sinh hoạt Đảng. Tất cả các tổ chức đảng và đảng viên là đối tượng của công tác giám sát.

- Căn cứ vào quyền và trách nhiệm của tổ chức đảng, đảng viên theo quy định của Điều lệ Đảng (điều 2, 3 và điều 23, 24 Điều lệ Đảng); Tại mục 2 điều 2 chương 1, Quy định số 22-QĐ/TW ngày 28/7/2021 của Ban Chấp hành Trung ương, Quy định giám sát trong Đảng và các văn bản hướng dẫn của cấp có thẩm quyền chỉ rõ:

Tổ chức đảng cấp trên kiểm tra, giám sát tổ chức đảng cấp dưới và đảng viên. Tổ chức đảng, đảng viên thực hiện nhiệm vụ kiểm tra, giám sát theo sự phân công của tổ chức đảng có thẩm quyền. Đảng viên không được tự ý giám sát, chỉ được tham gia giám sát theo sự phân công của tổ chức đảng có thẩm quyền.

Tình huống nêu trên nảy sinh do có sự nhận thức không đúng về quyền giám sát của đảng viên nên cho rằng đảng viên có quyền giám sát bất kể có được tổ chức phân công hay không? Điều cần lưu ý là: đảng viên thì không được tự ý giám sát, do vậy đảng viên không phải là chủ thể đương nhiên, luôn là chủ thể của công tác giám sát. Đảng viên chỉ thực hiện công tác giám sát khi được tham gia giám sát theo sự phân công của tổ chức đảng có thẩm quyền.

Trong tình huống trên nêu trên cần quán triệt lại trong tổ chức Đảng những nhận thức về quyền giám sát của đảng viên để mọi người thông suốt và thực hiện đúng theo quy định.